

Zavod za zapošljavanje CRNE GORE

Employment Agency Of Montenegro

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2013. GODINU

Podgorica, januar 2014. godine

SADRŽAJ:

1	OSNOVNE KARAKTERISTIKE KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA	3
2.	EVIDENCIJA NEZAPOSLENIH LICA	8
2.1.	Kretanje nezaposlenosti	8
2.2.	Stopa nezaposlenosti	8
2.3.	Kvalifikaciona struktura nezaposlenih	8
2.4.	Regionalna struktura nezaposlenosti	9
2.5.	Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja	11
2.6.	Starosna struktura nezaposlenih	12
2.7.	Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža	13
2.8.	Novoprijavljeni	14
2.9.	Oglašavanje slobodnih radnih mjesta	15
2.10.	Zapošljavanje	17
2.11.	Zapošljavanje i rad stranaca	19
2.12.	Osiguranje za slučaj nezaposlenosti	22
2.13.	Stručni tretman nezaposlenih	23
3.	PROGRAMSKE AKTIVNOSTI	25
3.1.	Saradnja sa poslodavcima	25
3.2.	Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih	27
3.3.	Sezonsko zapošljavanje	29
3.4.	Zapošljavanje pripravnika	30
3.5.	Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem	30
3.6.	Stimulisanje prvog zapošljavanja lica sa stečenim srednjim obrazovanjem	32
3.7.	Zapošljavanje teže zapošljivih lica	33
3.8.	Javni radovi	36
3.9.	Profesionalna orijentacija	38
3.10.	Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori	40
3.11.	Dodjela subvencija poslodavcima za nova zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima	42
3.12.	Informacioni sistem	43
3.13.	Izrada projekata EU i finansijsko upravljanje i kontrola	44
3.14.	Instrumenti za predpristupnu podršku	45
3.15.	EURES	49
3.16.	Međunarodna saradnja	50
3.17.	Javne nabavke	53
3.18.	Normativno pravni poslovi	54
4 .	PRILOG	56

1. Osnovne karakteristike kretanja na tržištu rada

Kretanja na tržištu rada u 2013. godini, kao i u nekoliko prethodnih, najopštije gledano, pokazuju da je ono i dalje izloženo uticaju globalne ekonomske krize, posebno ako se to, kroz obim i strukturu tražnje i zapošljavanja, upoređuje sa stanjem i trendovima iz predkriznog perioda.

Osnovne karakteristike kretanja i stanja na tržištu mogle bi se svesti na sledeće: visoka **dugoročna nezaposlenost**; visoka **nezaposlenost mladih**; izražene **disproporcije između ponude, tražnje i zapošljavanja**; **sezonski karakter zapošljavanja**; znatan rast **broja nezaposlenih visokoškolaca**; **relativno veliki broja zapošljavanja strane radne snage** i velike **regionalne razlike** u nezaposlenosti i **veliki broj nezaposlenih lica koji se smatra teže zapošljivim**.

Za potrebe praćenja dinamike indikatora na tržištu rada poređiće se posljednji raspoloživi podaci iz Ankete o radnoj snazi Monstata, kao potpunijeg sadržaja o stanju i kretanjima na tržištu rada, iz III kvartala 2013. godine sa podacima za isti period 2012. godine, kako bi se isključio inače veoma visok uticaj sezonskih fluktuacija.

Stopa aktivnosti i stopa zaposlenosti stanovništva uzrasta 15-64 u III kvartalu 2013. u odnosu na III kvartal 2012. god. ostala je na približno istom nivou (60,0% : 60,7% odnosno 49,2% : 49,1%). Stopa nezaposlenosti smanjena sa 19,1% na 18,0%, kod muškaraca sa 18,4% na 18,1% dok je kod žena smanjena za gotovo dva indeksna poena (19,9% : 18,0%).

Stopa aktivnosti i stopa zaposlenosti mladih, uzrasta 15-24 godine, je smanjena sa 27,2% na 25,8%, odnosno sa 16,3% na 15,8% dok je stopa nezaposlenosti smanjena sa 40,1% na 38,8%.

Imajući u vidu predhodno moglo bi se konstatovati da je jedan od ključnih problema tržišta rada Crne Gore nedovoljna ekonomska aktivnost radne snage, posebno nedovoljna aktivnost mladih i starijih radnika, kao i žena.

Prema administrativnim podacima Monstata u 2013. godini prosječno mjesečno je bilo 171.474 zaposlenih što je za 3,0% više u odnosu na 2012. godinu dok je u broj zaposlenih u decembru predhodne u odnosu na decembar 2012. bio na približno istom nivou (167.175 : 167.484). Većina sektora (petnaest od ukupno devetnaest) u 2013. godini odnosu na 2012. godinu bilježi rast broja zaposlenih, pa je, posmatrano po pojedinim sektorima, najveći rast zabilježen u sektoru administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (33,1%), zatim sektoru poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (10,6%) i usluge smještaja i ishrane (8,5%), dok je najveći pad broja zaposlenih zabilježen u sektoru snabdijevanje električnom energijom, parom i gasom (2,0%) i prerađivačkoj industriji (1,2%).

Prema podacima ZZZCG, ukupan broj nezaposlenih je krajem 2013. godine bio 34.514, što je povećanje za 10,5% u odnosu na 31.232 nezaposlena godinu dana ranije. U ukupnoj nezaposlenosti učešće žena povećano je sa 47,4% na 48,8% (14.812 : 16.855). Prema godinama starosti, došlo je do porasta nezaposlenosti među mlađim kategorijama nezaposlenih – do 25 godina zabilježen je rast od 13,7% (sa 6.204 na 7.058), u grupi starosti 25-30 godina rast je bio čak 35,2% (sa 4.947 na 6.688) dok je broj nezaposlenih sa preko 50 godina starosti smanjen za 3,7% (sa 9.626 na 9.270). Dugoročna nezaposlenost (lica koja traže zaposlenje preko 1 godine) krajem 2013. godine je za 0,8 indeksna poena bila niža u odnosu na kraj 2012. godine (55,7% .56,5%).

Naizgled kontradiktorni trendovi prema podacima Monstata i ZZZCG zapravo su konzistentni i imaju u velikoj mjeri, ali ne isključivo, isti uzrok – primjenu dva široka, ekstenzivna programa tržišta rada – Programa stručnog osposobljavanja visokoškolaca i Uredbe o subvencionisanom zapošljavanju teže zapošljivih lica. Naime, dok učesnike prvog programa Zavod zadržava u registrima nezaposlenih, Anкета o radnoj snazi ih klasifikuje kao zaposlene. Otuda popravljanje položaja mladih prema Anketi, a pogoršanje na osnovu evidencija ZZZCG. Međutim, ne treba zanemariti i druge faktore koji mogu da objasne istovremeni rast zaposlenosti (kako ukupne tako i formalne) i registrovane nezaposlenosti. Na primjer, intenzivnije inspekcijske kontrole tokom 2013. godine vjerovatno su doprinijele većoj formalizaciji prethodno neregistrovanih zaposlenih. Takođe, povećanje mogućnosti za zapošljavanje, ili čak samo za korišćenje atraktivnijih usluga ZZZCG, mogu da imaju za posljedicu priliv iz neaktivnosti u nezaposlenost.

Prijavljivanje slobodnih radnih mjesta, kao jedan od osnovnih pokazatelja apsorpcione moći tržišta, odnosno mogućnosti zapošljavanja, u 2013. godini je za 16,5% smanjeno u odnosu na 2012. godinu (37.869 : 45.323) a najveći pad, od 54,3%, ostvaren je u oglašenim slobodnim radnim mjestima za lica sa visokom školom (4.505 : 9.851), što sugeriše da su poslodavci dobrim dijelom supstituisali tražnju za visokoškolcima njihovim angažovanjem kroz Program stručnog osposobljavanja. Međutim, primjetan je pad i u prijavljivanju slobodnih radnih mesta za lica sa srednjom stručnom spremom (manje za 14,6%), dok je tražnja za polukvalifikovanom radnom snagom gotovo trostruko veća (8.038 : 2.772).

Zapošljavanje posredstvom Zavoda za zapošljavanje takođe je u primjetnom padu. U 2013. god. ukupno je zaposleno 15.021 lica, što je u odnosu na 2012. godinu, kada je zaposleno 21.704, manje za 6.708 odnosno za 30,8%. Ukoliko bi se u kategoriju zaposlenih uključila i lica obuhvaćena Programom stručnog obrazovanja visokoškolaca, što bi bilo kompatibilno sa njihovim tretiranjem u Anketi o radnoj snazi, ukupna zaposlenost u 2013. god. iznosila bi 18.947 lica i u tom slučaju ukupan broj zaposlenih u 2013. bi bio 18.947 što bi umjesto 30,8% bilo za 12,3% manje u odnosu na 2012. godinu.

Jedna od osnovnih karakteristika kretanja na tržištu rada u prethodnih nekoliko godina, je znatno smanjenje tražnje radne snage, što je i očekivana reakcija poslodavaca da u uslovima otežanog poslovanja u manjem obimu zapošljavaju novu radnu snagu, a okolnost da je tražnja za nekvalifikovanom radnom snagom veća od ponude ukazuje na to, da se u tim uslovima, češće traži niže plaćena radna snaga.

Zapošljavanje stranaca u Crnoj Gori je u posljednjih nekoliko godina u stalnom rastu, uprkos suprotnom trendu kad je riječ o domaćoj radnoj snazi. Radi se o specifičnim, kratkoročnim sezonskim poslovima, kod kojih mnogobrojni faktori na strani kako ponude, tako i tražnje, determinišu ovu dinamiku koja se može okarakterisati kao nepoželjna sa stanovišta maksimizacije zapošljavanja domaće radne snage. U 2013. godini Zavod je u odnosu na 2012. god. izdao 8,6% više dozvola za rad i zapošljavanje stranaca (22.498 : 20.712).

Izazovi koji su prepoznati na tržištu rada a na osnovu kojih su postavljeni prioriteti Strategije i pored kontinuiranog sprovođenja mjera i aktivnosti definisanih akcionim planovima i dalje karakterišu tržište rada:

- **Visoka dugoročna nezaposlenost**

Iako je dugoročna nezaposlenost (lica koja traže zaposlenje preko 1 godine) krajem 2013. godine (55,7%) za 0,8 indeksnih poena niža u odnosu na isti kraj 2012. godine, ona je i dalje visoka. Uz to na zaposlenje preko tri godine čeka 29,4% nezaposlenih. Kada se dublje sagleda struktura dugoročne nezaposlenosti, vidi se njena puna složenost s obzirom da se najčešće radi o starijim licima, koja se relativno teže zapošljavaju, ali je ona, iako u manjoj mjeri, prisutna i kod mladih pa i visokoškolaca.

- **Visoko učešće mladih u strukturi nezaposlenih**

Prema podacima Zavoda, na evidenciji nezaposlenih do 25 godina starosti krajem 2013. godine je bilo 7.058 ili 20,5% od ukupnog broja nezaposlenih (34.514), dok je to učešće u istom periodu prethodne godine iznosilo 19,8%.

Više je uzroka takvog stanja. Prije svega zbog uticaja ekonomske krize, obim zapošljavanja u predhodnih nekoliko godina je gotovo dvostruko niži u odnosu na predkrizni period. Pored toga, veliki je obim zapošljavanja stranaca što znatno sužava prostor za zapošljavanje domaće radne snage.

Kako se na evidencijama nezaposlenih sada nalazi 7.000 mladih, u srednjim školama oko 32.000 i na visokom obrazovanju oko 28.000, što ukupno čini oko 67.000, proizilazi da se, do ukupnog broja mladih od 15 do 25 godina – 95.945, njih oko 30.000 zaposleno (u formalnom ili neformalnom sektoru) ili je, u manjem broju, obuhvaćeno u nekim od drugih vidova neaktivnosti.

- **Izražene disproporcije između ponude i tražnje na tržištu rada**

Kod velikog broja zanimanja ponuda je znatno veća od tražnje¹ što nameće potrebu intenzivnije realizacije raznovrsnih programa obrazovanja i osposobljavanja (dokvalifikacija, prekvalifikacija, kursevi itd.) primjerenih različitim ciljnim grupama u nastojanju da se, u što većoj mjeri, usklade odnosi ponude i tražnje na tržištu rada kroz povećanje znanja, vještina i kompetencija a time poveća i zapošljavanje, odnosno zapošljivost, posebno lica koja su u najnepovoljnijoj situaciji na tržištu rada kada je u pitanju njihova konkurentnost i socijalna uključenost.

Zapravo, konstituisanjem sistema neformalnog obrazovanja, kao dopune i korektiva formalnog obrazovanja, jedino se, na duži rok, može efikasnije odgovoriti tržišnim zahtjevima a koji bi, takođe, morao biti održiv i dostupan svim potencijalnim korisnicima.

- **Znatan rast broja nezaposlenih visokoškolaca**

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na kraju 2006. godine je bilo 2.369 visokoškolaca što je predstavljalo 6% ukupnog broja nezaposlenih (39.480), da bi krajem 2013. godine to učešće iznosilo 29,02% (10.014).

Istovremeno sa tim svake godine rastao je broj novoprijavljenih visokoškolaca (sa 4.228 u 2006. godini na 9.597 u 2013. godini), a posebno onih bez radnog staža (sa 1.135 u 2006. godini na 3.469).

U zadnjih nekoliko godina stalno se povećava broj srednjoškolaca koji se upisuju na visokoobrazovne ustanove (u školskoj 2013/14 njih preko 80%). To utiče da se, iz godine u godinu, povećava i broj produkcije iz sistema visokog obrazovanja i taj trend će se nastaviti imajući u vidu da se na završnim godinama studija, osnovnih (III i IV godina), specijalističkih i magistarskih nalazi preko 9.000 studenta. To dalje utiče na znatan rast ponude visokoškolaca na tržištu rada koja premašuje tražnju i zapošljavanje.

- **Regionalne razlike u nezaposlenosti²**

Problem nezaposlenosti izraženiji je u sjevernim manje razvijenim opštinama u odnosu na središnji, a posebno na južni region Crne Gore. To se ogleda kroz prisutne trendove u odnosima ukupnog broja i strukture

¹ Ponuda (određenog zanimanja) posmatrala se kao zbir broja nezaposlenih lica koji se zatekao početkom perioda (godine) i radna snaga koja se u toku godine prijavila Zavodu i time se javila kao dodatna ponuda u toku godine (perioda), a tražnja radne snage na osnovu obima i strukture slobodnih radnih mjesta koje su, posredstvom Zavoda za zapošljavanje, prijavili poslodavci u toku određenog perioda – godine.

² Regionu su sistematizovani prema Strategiji regionalnog razvoja

nezaposlenih, obima i strukture zapošljavanja, te obima strukture tražnje u sjevernom u odnosu na ostale regione.

Tako je u 2005. godini ponuda radne snage u sjevernom regionu činila 35,4% ukupne ponude u Crnoj Gori, obim zapošljavanja u toj godini u tom regionu činio je 17,7% ukupnog zapošljavanja, da bi u 2013. godini taj odnos bio 34,1% : 10,0%. To je posledica, prije svega, znatnog smanjivanja tražnje sobzirom da je u ukupnom obimu tražnje sjeverni region u 2006. godini činio 15,2%, da bi to u 2013. godini to bilo svedeno na 7,4% ukupne tražnje.

- **Veliki broj nezaposlenih koji se smatra teže zapošljivim**

Preko 35% nezaposlenih lica na evidenciji Zavoda se smatra teže zapošljivim, kao što su starija nezaposlena lica, lica sa različitim oblicima i nivoima invaliditeta, odnosno, zdravstvene ugroženosti, RE populacija, itd. Rješavanje problema nezaposlenosti kod ovih kategorija, posebno onih najugroženijih je važnije, programski zahtjevnije operativno-tehnički i finansijski u odnosu na ostale kategorije nezaposlenih.

Činjenica da je 27,2% nezaposlenih sa preko 50 godina starosti, da 55,5% njih čeka na zaposlenje preko 1 godine, a 18 % preko pet godina, te da, po pravilu, starija nezaposlena lica proporcionalno duže traže zaposlenje, kao i da 5-6% čine lica sa invaliditetom (invalidi rada i kategorisana omladina) dovoljno govore o strukturi nezaposlenih u pogledu odrednice "teže zapošljiva lica".

Navedeni problemi, zbog prisutnih trendova i znatnog negativnog uticaja na tržište rada, obavezuje na utvrđivanje objektivizirane dinamike njihovog rješavanja sa stanovišta obezbjeđivanjem finansijske podrške koja bi bile u toj funkciji. Ovo tim prije što će odlaganje njihovog rješavanja protekom vremena biti teže rješivi u programskom i finansijskom smislu.

2. EVIDENCIJA NEZAPOSLENIH LICA

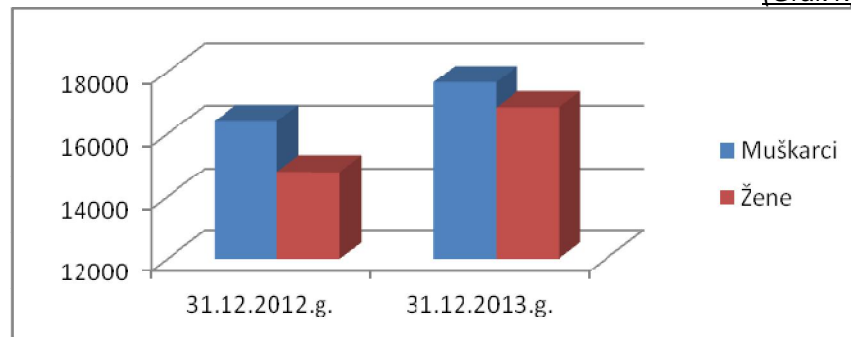
2.1. Kretanje nezaposlenosti

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na dan **31. decembar 2013. godine** nalazilo se **34.514 nezaposlenih lica** (žena je bilo 16.855 ili 48,83%).

U odnosu na 31.12.2012. godine (31.232 lica, a od toga 14.812 žena ili 47,43%) broj nezaposlenih je povećan za 3.282 lica ili za 10,51%.

Broj nezaposlenih
- na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine –

(Graf.1.)

2.2. Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti, posmatrana kao odnos broja registrovanih nezaposlenih i aktivnog stanovništva, na dan 31. decembar 2013. godine je bila **14,88%** (na isti dan prethodne godine 13,46%). Najniže stope nezaposlenosti su u opštinama Budva (8,74%), Plužine (9,7%) i Herceg Novi (10,49%), a najveće u opštinama Andrijevića (32,5%), Bijelo Polje (26,59%), Kolašin (26,24%) i Mojkovac (24,45%). Stopa nezaposlenosti u Podgorici je bila 11,25%.

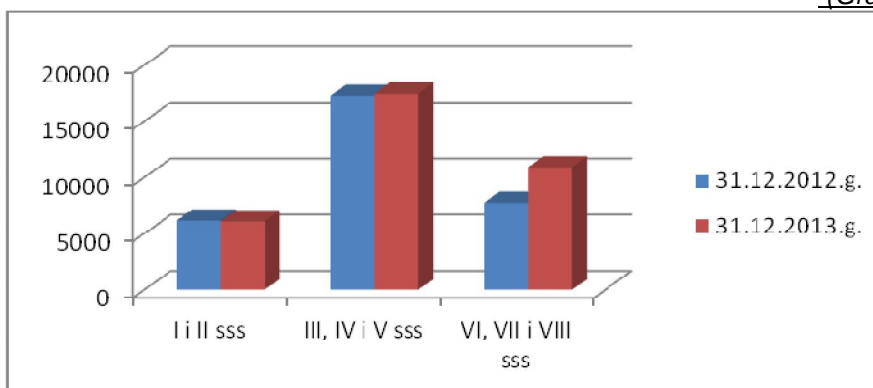
2.3. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih

U kvalifikacionoj strukturi nezaposlenih je, u odnosu na predhodnu godinu smanjeno učešće nezaposlenih sa nižim i srednjim stepenom obrazovanja, a povećano učešće nezaposlenih sa višim i visokim obrazovanjem u ukupnom broju nezaposlenih. Dominantno učešće od 17.454 ili 50,6% pripada nezaposlenim sa III, IV i V stepenom obrazovanja (31.12.2012. godine 17.283 ili 55,34%), nezaposleni sa VI, VII i VIII sss čine 31,7% ili 10.947% (31.12.2012. godine 7.749 ili 24,82%) a nezaposleni sa I i II sss – 6.113 ili 17,71%, (31.12.2012. godine 6.200 ili 19,51%).

Nezaposleni po kvalifikacionoj strukturi

- na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine -

(Graf.2.)

2.4. Regionalna struktura nezaposlenosti

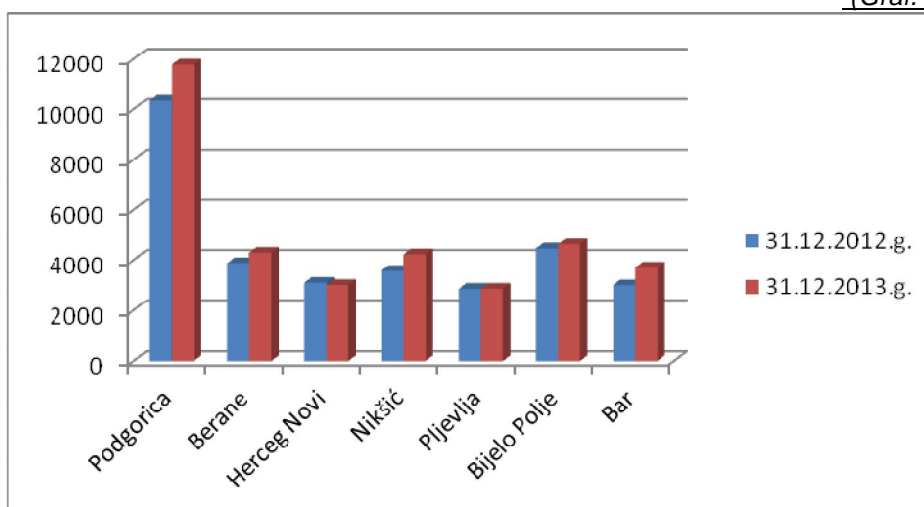
Najviše nezaposlenih, na dan 31. decembar 2013. godine, imali su Područna jedinica Podgorica, za opštine Podgorica, Kolašin, Danilovgrad i Cetinje 11.786 ili 34,15% od ukupnog broja nezaposlenih (31.12.2012. godine 10.332 ili 33,08%) i Područna jedinica Bijelo Polje, za opštine Bijelo Polje i Mojkovac 4.617 lica ili 13,38% (31.12.2012. godine 4.452 ili 14,25%).

Najmanji broj nezaposlenih lica je na području Područne jedinice Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak 2.873 ili 8,32% (31.12.2012. godine 2.870 ili 9,19%), Područna jedinica Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat 3.023 ili 8,76% (31.12.2012. godine 3.107 ili 9,95%) i Područnoj jedinici Bar, za opštine Bar, Budva i Ulcinj 3.704 lica ili 10,73% (31.12.2012. godine 3.014 ili 9,65%).

Nezaposleni po područnim jedinicama

- na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine -

(Graf. 3.)

Promjene broja nezaposlenih
– po područnim jedinicama i biroima rada –

(Tab.1.)

Rb	Biro rada	31.12.2012.	%	31.12.2013.	%	Odnosi 4:2	
						Nom. razlika	Index
	1	2	3	4	5	6	7
1	Podgorica	7321	23.44	8478	24.56	1157	115.80
2	Cetinje	1519	4.86	1554	4.50	35	102.30
3	Danilovgrad	826	2.64	948	2.75	122	114.77
4	Kolašin	666	2.13	806	2.34	140	121.02
5	Ukupno (1+2+3+4)	10332	33.08	11786	34.15	1454	114.07
6	Berane	1896	55.08	2135	6.19	239	112.61
7	Andrijevica	409	1.31	466	1.35	57	113.94
8	Plav	356	1.14	502	1.45	146	141.01
9	Rožaje	1217	3.90	1184	3.43	-33	97.29
10	Ukupno (6+7+8+9)	3878	12.42	4287	12.42	409	110.55
11	Herceg Novi	1278	4.09	1336	3.87	58	104.54
12	Kotor	1022	3.27	943	2.73	-79	92.27
13	Tivat	807	2.58	744	2.16	-63	92.19
14	Ukupno (11+12+13)	3107	9.95	3023	8.76	-84	97.30
15	Nikšić	3390	10.85	3997	11.58	607	117.91
16	Šavnik	91	0.29	90	0.26	-1	98.90
17	Plužine	98	0.31	137	0.40	39	139.80
18	Ukupno (15+16+17)	3579	11.46	4224	12.24	645	118.02
19	Pljevlja	2613	8.37	2560	7.42	-53	97.97
20	Žabljak	257	0.82	313	0.91	56	121.79
21	Ukupno (19+20)	2870	9.19	2873	8.32	3	100.10
22	Bijelo Polje	3834	12.28	3918	11.35	84	102.19
23	Mojkovac	618	1.98	699	2.03	81	113.11
24	Ukupno (22+23)	4452	14.25	4617	13.38	165	103.71
25	Bar	1436	4.60	1868	5.41	432	130.08
26	Budva	734	2.35	768	2.23	34	104.63
27	Ulcinj	844	2.70	1068	3.09	224	126.54
28	Ukupno (25+26+27)	3014	9.65	3704	10.73	690	122.89
29	CRNA GORA	31232	100	34514	100	3282	110.51

Nezaposlenost je najviše porasla u Područnoj jedinici Bar, za opštine Bar, Budva i Ulcinj (indeks 122,89), Područnoj jedinici Nikšić, za opštine Nikšić, Šavnik i Plužine (indeks 118,02) i Područnoj jedinici Podgorica, za opštine Podgorica, Cetinje, Kolašin i Danilovgrad (indeks 114,07). Do smanjenja nezaposlenosti je došlo u Područnoj jedinici Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat (indeks 97,3).

Posmatrano po opštinama nezaposlenost je najviše porasla u Plavu (indeks 141,01), Plužinama (indeks 139,8) i Baru (indeks 130,08). Do najvećeg smanjenja nezaposlenosti je došlo u opštinama Tivat (indeks 92,19), Kotor (indeks 92,27) i Rožaje (indeks 97,29).

2.5. Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja

Zaposlenje **preko jedne godine traži 19.249 lica ili 55.77%** od ukupnog broja nezaposlenih na evidenciji Zavoda (na dan 31.12.2012. godine 17.663 ili 56,55%), **preko tri godine 10.132 lica ili 29,35%** nezaposlenih (31.12.2012. godine 9.823 ili 31,45%), **a preko 5 godina 6.260 ili 18,13%** (31.12.2012. godine 5.701 ili 18,25%).

Nezaposleni prema dužini traženja zaposlenja

- na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine -

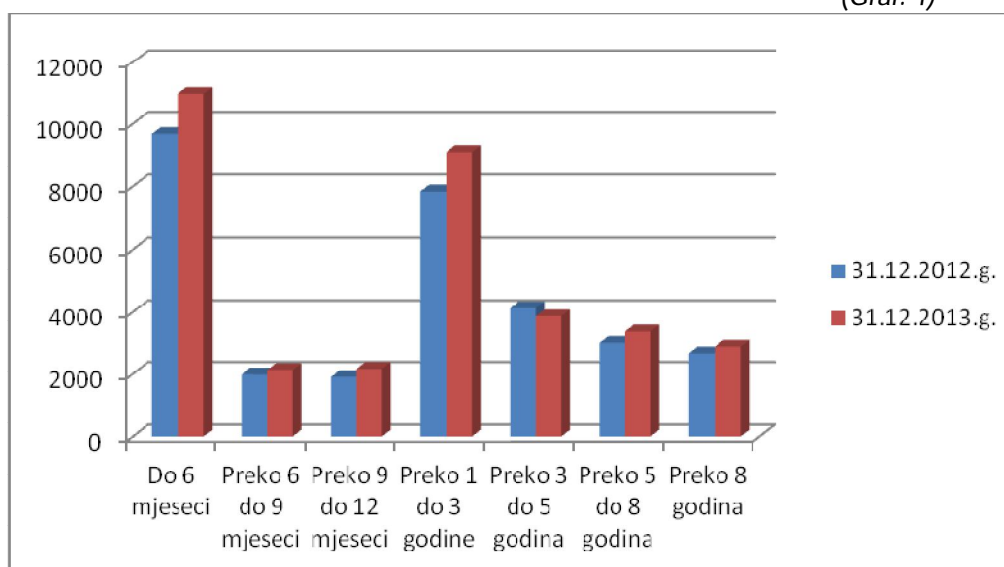
(Tab.2.)

Rb	Dužina čekanja	31.12.2012. godine		31.12.2013. godine		Odnosi 4:2	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Nom. raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1	Do 6 mjeseci	9681	5113	10979	5673	1298	113.41
2	Preko 6 do 9 mjeseci	1983	961	2125	1140	142	107.16
3	Preko 9 do 12 mjeseci	1905	895	2161	1120	256	113.44
4	DO 1 GODINE	13569	6969	15265	7933	1696	112.50
5	Preko 1 do 3 godine	7840	3759	9117	4743	1277	116.29
6	Preko 3 do 5 godina	4122	1916	3872	1795	-250	93.93
7	Preko 5 do 8 godina	3014	1093	3368	1281	354	111.75
8	Preko 8 godina	2687	1075	2892	1103	205	107.63
9	PREKO 1 GODINE	17663	7843	19249	8922	1586	108.98
10	Ukupno:	31232	14812	34514	16855	3282	110.51

Nezaposleni prema dužini čekanja na zaposlenje

- na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine -

(Graf. 4)

2.6. Starosna struktura nezaposlenih lica

Lica starosti do 25 godina ima 7.058 ili 20,49% (31.12.2012. godine 6.204 ili 19,86%) od ukupnog broja nezaposlenih, a preko 50 godina 9.270 ili 26,86% (na dan 31.12.2012. godine 9.626 ili 30,82%).

Nezaposleni prema godinama starosti

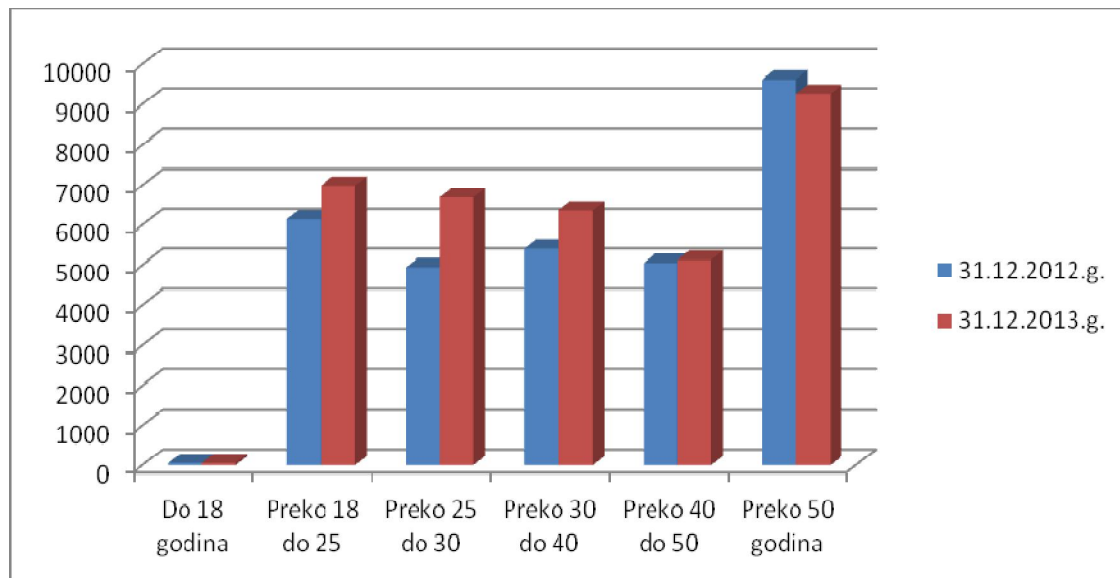
(Tab.3.)

Rb	Starosna grupa 1	31.12.2012. godine		31.12.2013. godine		Odnosi 4:2	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Nom. raz.	Indeks
		2	3	4	5	6	7
1	Do 18 godina	58	31	62	30	4	106.90
2	Preko 18 do 25	6146	3066	6996	3519	850	113.83
3	DO 25 GODINA	6204	3097	7058	3549	854	113.77
4	Preko 25 do 30	4947	2541	6688	3531	1741	135.19
5	Preko 30 do 40	5401	2862	6370	3443	969	117.94
6	Preko 40 do 50	5054	2672	5128	2780	74	101.46
7	Preko 50 godina	9626	3640	9270	3552	-356	96.30
8	Ukupno:	31232	14812	34514	16855	3282	110.51

Nezaposleni prema godinama starosti

- na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine -

(Graf. 5.)

2.7. Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža

Prvi put traži zaposlenje, odnosno nema evidentiranog radnog staža 9.939 lica ili 28,79% od ukupnog broja nezaposlenih (na dan 31.12.2012. godine 8.257 lica ili 26,43%). Radni staž posjeduje 24.575 lica ili 71,21% (na dan 31.12.2012. godine 22.966 lica ili 73,57%).

Nezaposleni prema dužini radnog staža

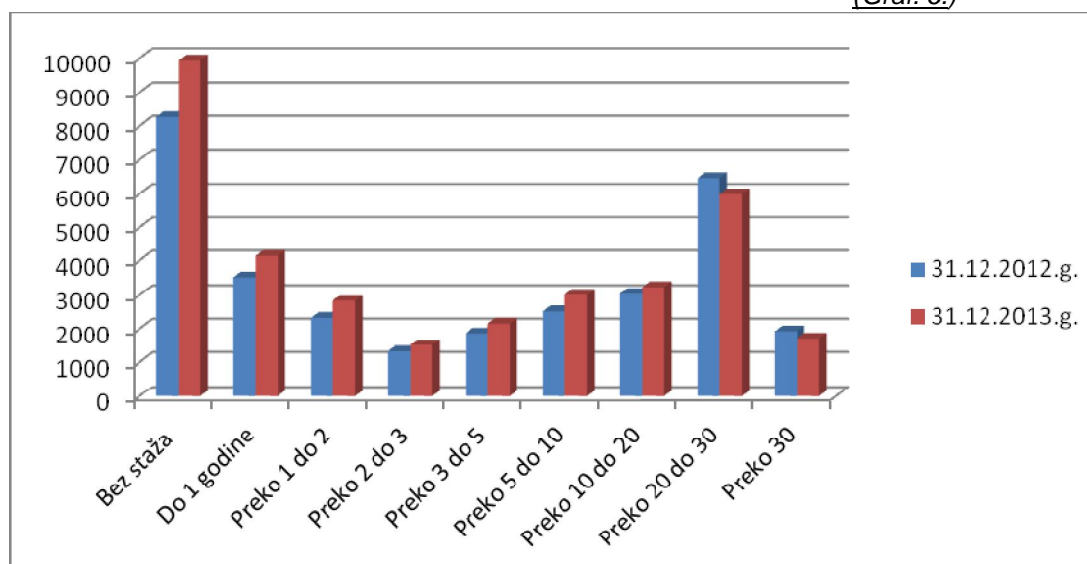
(Tab.4.)

Rb	Radni staž 1	31.12.2012. godine		31.12.2013. godine		Odnosi 4:2	
		Ukupno 2	Žene 3	Ukupno 4	Žene 5	Nom. raz. 6	Indeks 7
1	Bez staža	8257	4042	9939	4925	1682	120.37
2	Do 1 godine	3517	1841	4133	2141	616	117.51
3	Preko 1 do 2	2320	1317	2823	1611	503	121.68
4	Preko 2 do 3	1319	751	1506	872	187	114.18
5	Preko 3 do 5	1861	1028	2152	1247	291	115.64
6	Preko 5 do 10	2513	1386	3015	1722	502	119.98
7	Preko 10 do 20	3047	1458	3240	1575	193	106.33
8	Preko 20 do 30	6465	2547	5993	2325	-472	92.70
9	Preko 30	1924	442	1713	437	-211	89.03
10	Sa stažom	22966	10770	24575	11930	1609	107.01
11	Ukupno:	31232	14812	34514	16855	3282	110.51

Nezaposleni prema radnom stažu i stepenima stručne spreme

- na dan 31.12.2012. i 31.12.2013. godine -

(Graf. 6.)

2.8. Novoprijavljeni

U 2013. godini na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo **38.629** lica, od čega su 20.002 žene ili 51,78%. Od navedenog broja, broj lica koja se prvi put prijavljuju je 11.250 ili 29,12%, dok se 27.379 lica ili 70,88% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda. U odnosu na 2012. godinu prijavljeno je 341 lice više ili 0,89% (u 2012. godini – 38.288 novoprijavljenih).

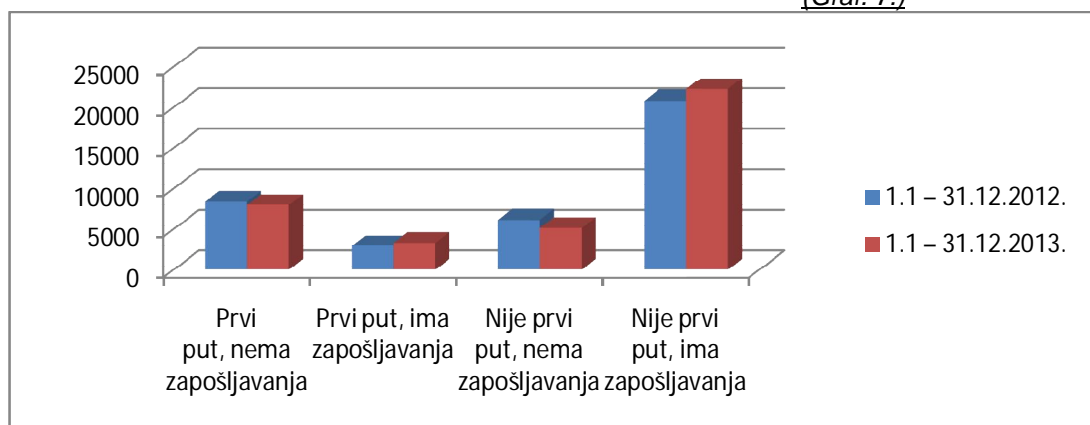
Pregled novoprijavljenih

(Tab.5.)

Rb	Novoprijavljeni	1.1 – 31.12.2012.		1.1 – 31.12.2013.		Odnosi 4:2	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Nom. raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1	Prvi put, nema zapošljavanja	8400	4175	7945	3798	-455	94.58
2	Prvi put, ima zapošljavanja	2888	1283	3305	1522	417	114.44
3	Nije prvi put, nema zapošljavanja	6145	3292	5136	2547	-1009	83.58
4	Nije prvi put, ima zapošljavanja	20855	10935	22243	12135	1388	106.66
5	UKUPNO:	38288	19685	38629	20002	341	100.89

Novoprijavljeni

(Graf. 7.)

Najviše novoprijavljenih lica bio je u Podgorici (11.288 ili 29,22%), Nikšiću (4.338 ili 11,35%) i Bijelom Polju (3.051 ili 9,07%).

Najviše novoprijavljenih je u starosnoj dobi od 18 do 25 godina 11.755 ili 30,43% i od 25 do 30 godina 7.874 ili 20,38%.

Posmatrano prema razlozima prestanka radnog odnosa, najviše novoprijavljenih je onih kojima je radni odnos prestao zbog isteka rada na određeno radno vrijeme – 12.811 ili 64,44% (od broja novoprijavljenih lica koja imaju evidentiran radni staž), zatim zbog zaključenja sporazuma sa poslodavcem o prestanku radnog odnosa (1.320 lica ili 6,63%) i zbog isplacenih otpremnina zaposenom za čijim je radom prestala potreba (1.290 lica ili 6,49%), itd.

2.9. Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

U 2013. godini poslodavci su Zavodu za zapošljavanje **prijavili 37.869 slobodnih radnih mjesta** kroz 19.489 prijava o slobodnim radnim mjestima. U odnosu na 2012. godinu objavljeno je 7.454 slobodna radna mjesta manje ili 16,5% (u 2012. godini objavljeno je 45.323 slobodnih radnih mjesta).

Od ukupnog broja prijavljenih slobodnih radnih mjesta 4.122 ili 10,88% je radni odnos na **neodređeno** vrijeme, 19.217 ili 50,75% je radni odnos na **određeno** vrijeme, 916 ili 2,41% su **pripravnici** i 13.614 ili 35,96% su ostale vrste radnog odnosa (pripravnik–volonter, dopunski rad, privremeni i povremeni poslovi, sezonski poslovi, privremeno radno angažovanje, zapošljavanja invalida).

Posmatrano prema **vrsti radnog mjesta** 21.294 ili 56,23% su **novootvorena** radna mjesta, a 16.575 ili 43,77% su **upražnjena** radna mjesta.

Od ukupno prijavljenih slobodnih radnih mjesta 36.953 ili 97,59% su **potrebe za radnicima**, a 916 ili 2,41% su iskazane **potrebe za pripravnicima**.

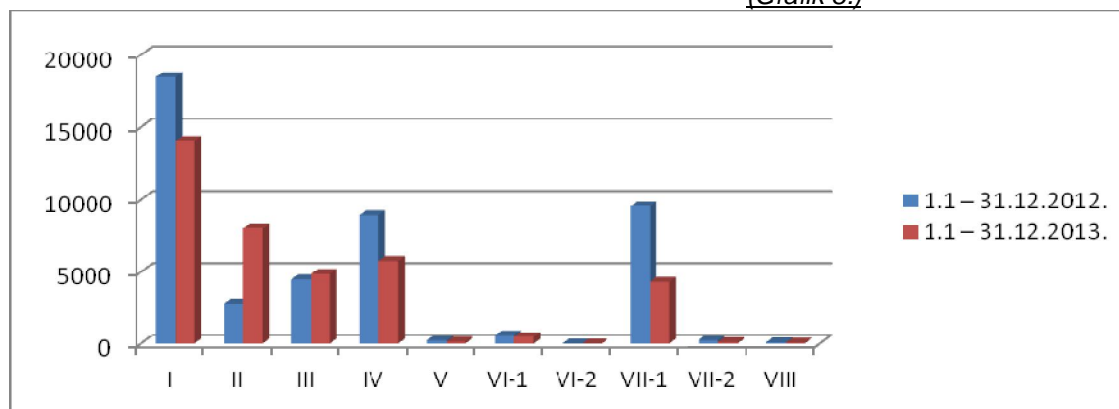
Slobodna radna mjesta

– prema vrsti radnog mjesta, radnog odnosa i stručnoj spremi –

(Tab.6.)

Rb	SSS	Ukupno	Vrsta radnog mjesta		Vrsta radnog odnosa			
			Novootvorena	Upražnjena	Na neodređeno	Na određeno	Pripravnici	Ostali
			3	4	5	6	7	8
1	I	14096	9019	5077	1337	6696	11	6052
2	II	8038	5403	2635	564	2811	1	4662
3	III	4870	2610	2260	295	2851	89	1635
4	IV	5735	2653	3082	903	3564	194	1074
5	V	138	54	84	6	47	34	51
6	VI-1	486	156	330	72	349	31	34
7	VI-2	1	0	1	1	0	0	0
8	VII-1	4336	1365	2971	918	2764	553	101
9	VII-2	104	24	80	17	79	3	5
10	VIII	65	10	55	9	56	0	0
11	Σ	37869	21294	16575	4122	19217	916	13614

Slobodna radna mjesta
- prema stepenima stručne spreme -
(Grafik 8.)

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno za I sss (14.096 ili 37,22%), zatim II sss 8.038 ili 21,23% i IV sss 5.735 ili 15,14%.

Slobodna radna mjesta
- prema stepenima stručne spreme -

(Tab. 7.)

Rb	Stepen stručne spreme	1.1-31.12.2012.		1.1-31.12.2013.		Odnosi 4:2	
		Ukupno	%	Ukupno	%	Nom.raz.	Indeks
		2	3	4	5	6	7
1	I	18448	40.70	14096	37.22	-4352	76.41
2	II	2772	6.12	8038	21.23	5266	289.97
3	III	4496	9.92	4870	12.86	374	108.32
4	IV	8925	19.69	5735	15.14	-3190	64.26
5	V	219	0.48	138	0.36	-81	63.01
6	VI-1	607	1.34	486	1.28	-121	80.07
7	VI-2	5	0.01	1	0.00	-4	20.00
8	VII-1	9556	21.08	4336	11.45	-5220	45.37
9	VII-2	210	0.46	104	0.27	-106	49.52
10	VIII	85	0.19	65	0.17	-20	76.47
11	Σ	45323	100	37869	100	-7454	83.55

Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno u Podgorici 10.786 ili 28,48% od ukupnog broja slobodnih radnih mjesta, Budvi 8.815 ili 23,27% i Herceg Novom 4.648 ili 12,27%.

Najviše prijavljenih slobodnih radnih mjesta je u turizmu i ugostiteljstvu 8.937 ili 23,6%, zatim u trgovini, opravljanju motornih vozila i predmeta za domaćinstvo 6.500 ili 17,16% i građevinarstvu 4.988 ili 13,17%.

2.10. Zapošljavanje

U 2013. godini, posredstvom Zavoda za zapošljavanje, zaposlenje je dobilo 14.646 lica. U odnosu na 2012. godinu kada je zaposleno 20.909 lica, došlo je do smanjenja zapošljavanja za 6.263 lica ili 29,95%.

Najviše su zapošljavani srednjoškolci sa četvrtim stepenom stručne spreme – 3.797 ili 25,92%, zatim nekvalifikovani radnici 3.725 ili 25,43% i III stepenom stručne spreme – 2.334 ili 15,94%.

Pregled zapošljavanja

(Tab. 8.)

Rb	Opština 1	1.1-31.12.2012.		1.1-31.12.2013.		Odnosi 4:2	
		Zapošljavanje 2	% 3	Zapošljavanje 4	% 5	Nom.raz. 6	Indeks 7
1	Andrijevića	41	0.20	9	0.06	-32	21.95
2	Bar	1466	7.01	1057	7.22	-409	72.10
3	Berane	330	1.58	75	0.51	-255	22.73
4	Bijelo Polje	972	4.65	424	2.89	-548	43.62
5	Budva	1789	8.56	1303	8.90	-486	72.83
6	Cetinje	356	1.70	189	1.29	-167	53.09
7	Danilovgrad	282	1.35	122	0.83	-160	43.26
8	Herceg Novi	3176	15.19	3232	22.07	56	101.76
9	Kolašin	71	0.34	23	0.16	-48	32.39
10	Kotor	1022	4.89	832	5.68	-190	81.41
11	Mojkovac	72	0.34	78	0.53	6	108.33
12	Nikšić	1055	5.05	448	3.06	-607	42.46
13	Plav	0	0.00	19	0.13	19	-
14	Pljevlja	570	2.73	305	2.08	-265	53.51
15	Plužine	13	0.06	7	0.05	-6	53.85
16	Podgorica	8070	38.60	4862	33.20	-3208	60.25
17	Rožaje	93	0.44	86	0.59	-7	92.47
18	Šavnik	29	0.14	5	0.03	-24	17.24
19	Tivat	864	4.13	884	6.04	20	102.31
20	Ulcinj	545	2.61	621	4.24	76	113.94
21	Žabljak	93	0.44	65	0.44	-28	69.89
	Ukupno:	20909	100	14646	100.00	-6263	70.05

Najviše zapošljavanja je bilo u Podgorici – 4.862 ili 33,2%, zatim u Herceg Novom – 3.232 ili 22,07% i Budvi 1.303 ili 8,9%.

Zapošljavanje

- prema stepenima stručne spreme, vrsti radnog mjesta i radnog odnosa -

(Tab. 9.)

Rb	Sss	Ukupno	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Ostalo
	1	2	3	4	5	6
1	I	3725	1980	1745	238	3487
2	II	2050	1353	697	137	1913
3	III	2334	1129	1205	212	2122
4	IV	3797	1567	2230	360	3437
5	V	57	33	24	6	51
6	VI ₁	298	129	169	30	268
7	VI ₂	2	0	2	2	0
8	VII ₁	2308	796	1512	357	1951
9	VII ₂	71	17	54	8	63
10	VIII	4	1	3	3	1
11	Ukupno	14646	7005	7641	1353	13293

Od ukupnog broja radnih mjesta 7.005 ili 47,83% su **novootvorena radna mjesta**, dok su 7.641 ili 52,17% **upražnjena**. Na **neodređeno** radno vrijeme su zaposlena 1.353 lica ili 9,23%.

Najviše zapošljavanja je bilo na poslovima u ugostiteljstvu i turizmu – 3.274 ili 22,35% i trgovini na veliko i malo, opravci motornih vozila i motocikala – 2.934 ili 20,03%.

Ukoliko bi se kao zaposleni tretirala i lica obuhvaćena Programom stručnog obrazovanja visokoškolaca, što bi bilo kompatibilno sa njihovim tretiranjem u Anketi o radnoj snazi, ukupna zaposlenost u 2013. godini iznosilo bi 18.591 lica. Kod takvog sagledavanja broj "zaposlenih" visokoškolaca u 2013. godini bi umjesto 2.308 bio 6.253.

Zapošljavanje u 2013.

(sa obuhvaćenom stručnim osposobljavanjem visokoškolaca)

(Tab. 10.)

Rb.	Opština	Ukup.	SOV ³	Ukup 3 + 4	Stepeni stručne spreme												Ukup. 13+14	VII2	VIII
					I	II	III	IV	V	VI1	VI2	VII1	SOV						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17			
1	Andrijevića	9	6	15	0	0	1	3	0	0	0	5	6	11	0	0			
2	Bar	1057	159	1216	360	79	215	299	2	22	0	79	159	238	0	1			
3	Berane	75	128	203	21	0	4	27	0	5	0	17	128	145	1	0			
4	Bijelo Polje	424	214	638	98	6	89	111	3	20	0	96	214	310	1	0			
5	Budva	1303	102	1405	379	196	215	400	3	22	0	85	102	187	3	0			

³ SOV- Stručno Osposobljavanje lica sa stečenim Visokim obrazovanjem

6	Cetinje	189	129	318	37	2	15	41	0	4	0	89	129	218	0	1
7	Danilovgrad	122	55	177	54	1	24	27	0	0	0	16	55	71	0	0
8	H.Novi	3232	142	3374	599	1374	506	456	13	48	1	226	142	368	9	0
9	Kolašin	23	31	54	3	1	3	12	0	0	0	4	31	35	0	0
10	Kotor	832	102	934	161	184	161	198	4	19	0	104	102	206	1	0
11	Mojkovac	78	34	112	2	0	13	26	0	4	0	33	34	67	0	0
12	Nikšić	448	595	1043	95	4	76	168	1	9	0	94	595	689	1	0
13	Plav	19	31	50	1	0	4	7	0	0	0	7	31	38	0	0
14	Pljevlja	305	123	428	46	8	84	86	1	9	0	71	123	194	0	0
15	Plužine	7	9	16	2	0	1	2	0	1	0	1	9	10	0	0
16	Podgorica	4862	1839	6701	1350	58	557	1534	25	101	1	1185	1839	3024	49	2
17	Rožaje	86	98	184	29	0	6	8	1	9	0	32	98	130	1	0
18	Šavnik	5	5	10	0	0	0	3	0	2	0	0	5	5	0	0
19	Tivat	884	59	943	325	70	151	241	3	14	0	78	59	137	2	0
20	Ulcinj	621	66	687	149	62	201	121	1	7	0	77	66	143	3	0
21	Žabljak	65	16	81	14	5	8	27	0	2	0	9	16	25	0	0
22	Ukupno	14646	3945	18591	3725	2050	2334	3797	57	298	2	2308	3945	6253	71	4

2.11. Zapošljavanje i rad stranaca

I pored znatno veće ponude od tražnje, ukupno, i po stepenima stručne spreme, u oblasti građevinarstva, ugostiteljstva i poljoprivrede u određenom periodu godine, tražnja pojedinih zanimanja prevazilazi ponudu.

Zapravo, ponudom domicilne radne snage za obavljanje poslova u navedenim djelatnostima u vrijeme sezone zadovoljava se svega oko 30% tražnje što nameće potrebu, obezbjeđivanja radne snaga, uglavnom, iz zemalja iz okruženja.

Karakteristika takvog radnog angažovanja je da, često, u kratkom roku, koji u oblasti turističke privrede, poljoprivrede pa i građevinarstva često diktiraju i vremenski uslovi i da, praktično za nekoliko dana, treba obezbijediti potrebnu radnu snagu.

Takav način obezbjeđivanja radne snage funkcioniše godinama i do donošenja Uredbe o radnom angažovanju nerezidentnih fizičkih lica (početak 2003. godine) i Zakona o radu i zapošljavanju stranaca (2008. godina) bilo je malo podataka o obimu i strukturi angažovane nerezidentne radne snage. Do tada se ova radna snaga obezbjeđivala posredstvom tzv. "Omladinskih radnih zadruga" ili kao vid nelegalnog radnog angažovanja.

Navedenim zakonom je na nov način, saglasno uporednoj praksi i rješenjima u zemljama iz okruženja, uređen rad i zapošljavanje stranaca u Crnoj Gori. Tako su, uvođenjem većeg broja vrsta radnih dozvola uvažene specifičnosti različitog radnog angažovanja stranaca, a kroz sistem kvota utvrđuje njihov obim i struktura.

U 2013. godini izdato je 22.498 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca što je za 8,62% više u odnosu na 2012. godinu (20.712 izdatih dozvola).

Najveći broj dozvola je izdala Područna jedinica Bar, za opštine Bar, Budvu i Ulcinj 9.613 ili 42,73%, zatim Područna jedinica Podgorica, za Podgoricu, Cetinje, Kolašin i Danilovgrad 5.914 ili 26,29% i Područna jedinica Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Tivat i Kotor 5.833 ili 25,93%.

Najviše dozvola izdato je u Budvi (6.178 ili 27,46% ukupnog broja izdatih dozvola) gdje preovladavaju radne dozvole za oblast turizma i ugostiteljstva, zatim u Podgorici (5.535 ili 24,6%) gdje su najzastupljenije radne dozvole koje se odnose na oblast građevinarstva i poljoprivrede i Herceg Novom (3.034 ili 13,49%) gdje se, radne dozvole, takođe, najčešće odnose na turizam i ugostiteljstvo.

Najviše stranaca koji se zapošljavaju u Crnoj Gori je iz Republike Srbije 9.885 ili 43,93%, Bosne i Hercegovine 4.743 ili 21,08%, Ruske Federacije 3.085 ili 13,71% i Makedonije 1.498 ili 6,66%.

Posmatrano prema djelatnostima, najviše dozvola je izdato u oblasti turizma i ugostiteljstva (5.217 ili 24,5% od broja dozvola koje su razvrstane po djelatnostima, nisu uključene lične radne dozvole), zatim građevinarstva (4.624 ili 21,71%) i trgovine na veliko i malo; popravke motornih vozila i motocikala (3.458 ili 16,24%).

U pogledu zanimanja, odnosno poslova na kojima se angažuju stranci u Crnoj Gori, to su: u oblasti ugostiteljstva najčešće konobari, šankeri, sobarice, kuvari, u oblasti građevinarstva PK i NK radnici, armirači, tesari, zidari, moleri-farbari, fasaderi, instalateri, monter, zavarivači, keramičari, građevinski tehničari, bravari, u oblasti trgovine prodavci, a u oblasti poljoprivrede najčešće PK i NK radnici.

U 2014. godini, u zavisnosti od mogućih novih zakonih rješenja predviđenih u Zakonu o strancima, na drugačiji način će se urediti pitanje zapošljavanja i boravka stranaca u Crnoj Gori, postupak koji će sprovesti Ministarstvo unutrašnjih poslova rezultiraće donošenjem jedinstvene dozvole za boravak i rad stranaca, a što je u skladu sa propisima EU koji regulišu ovu oblast.

Iz naredne tabele vide se velike razlike u zapošljavanju domaće i strane radne snage po pojedinim opštinama (kol. 6 i 7) kao i odnos između ponude zapošljavanja domaće radne snage (kol. 10 i 11) kao i odnos između iskazane tražnje (prijavljena slobodna radna mjesta) i zapošljavanja domaće radne snage (kol. 12 i 13).

**Odnos zapošljavanja domaće i strane radne snage po opštinama i odnos
zapošljavanja domaće radne snage i ponude i tražnje radne snage u 2014.
godini**

(Tab.11.)

Rb.	Opština	Zapošljav.		Ukupno 3 + 4	Razlika Stranci: Domaći		Ponuda	Tražnja PSR	Zapoš. Dom. : Ponuda 3 : 8		Zapoš. Dom. : Traž. 3 : 9	
		Domaći ⁴	Stranci		Nomin	Index			Nomin. Z > P – Z < P +	Index	Nomin. Z > T – Z < T +	Index
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Andrijevića	19	7	26	-	36,8	728	33	+ 709	2,0	+ 14	57,6
2	Bar	1224	2682	4906	+ 1458	219,2	4040	2813	+ 2816	30,3	+ 1589	43,5
3	Berane	218	101	319	- 117	46,3	4070	303	+ 3852	5,4	+ 85	71,9
4	Bijelo Polje	672	221	893	- 451	32,8	6796	763	+ 6124	9,8	+ 90	88,0
5	Budva	1424	6178	7602	+ 4754	433,8	1769	8816	+ 345	80,5	- 7392	16,2
6	Cetinje	319	122	441	- 197	38,3	2899	433	+ 2580	11,0	+ 114	73,7
7	Danilovgrad	177	214	391	+ 37	120,9	2150	550	+ 1973	8,3	+ 373	32,2
8	H.Novi	3415	3034	6449	- 381	88,8	3231	4651	- 184	105,7	- 1236	73,4
9	Kolašin	61	43	104	- 18	75,4	1128	86	+ 1067	5,4	+ 25	70,9
10	Kotor	935	1565	2500	+ 630	167,4	1951	2057	+ 1016	47,9	+ 1122	45,5
11	Mojkovac	121	0	121	- 121	-	1210	156	+ 1089	10,0	+ 35	77,5
12	Nikšić	1051	482	1533	- 569	45,8	7663	1231	+ 6612	13,7	+ 180	85,4
13	Plav	51	112	163	+ 61	219,6	861	279	+ 810	5,9	+ 228	18,3
14	Pljevlja	441	121	562	- 320	27,4	4439	589	+ 3998	9,9	+ 148	74,8
15	Plužine	16	0	16	- 161	-	301	20	+ 285	5,3	+ 4	80,0
16	Podgorica	6890	5535	12425	- 1355	80,4	18350	10793	+ 11903	37,5	+ 3903	63,8
17	Rožaje	186	94	280	- 90	50,5	3327	354	+ 3141	5,6	+ 168	52,5
18	Šavnik	10	0	10	- 10	-	180	18	+170	5,6	+ 8	55,6
19	Tivat	947	1234	2181	+ 287	130,3	1706	2098	+ 759	55,5	+ 1151	45,2
20	Ulcinj	687	753	1440	+ 66	109,6	1708	1637	+ 1021	40,3	+ 950	41,4
21	Žabljak	83	0	83	- 83	-	476	220	+ 393	17,4	+ 137	37,7
22	Ukupno	18947	22498	41445	+ 3851	118,8	68992	37900	+ 50045	27,5	+ 18953	50,0

⁴ Ukupnim brojem zaposlene domaće radne snage obuhvaćena su i lica na stručnom osposobljavanju

2.12. OSIGURANJE ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI

Broj korisnika novčane naknade u januaru 2013 godine je bio 9.921 i to: - 3.125 korisnika koji su stekli pravo po prethodnom Zakonu o zapošljavanju;- 4.045 korisnika uvećane novčane naknade tzv. "mini penzije" i 2.751 korisnik redovne novčane naknade, po novom Zakonu o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti da bi u decembru ta struktura bila 2.762 : 3.860 : 3069. Prosječan mjesečni broj korisnika novčane naknade u 2013. godini je bio 9.866 što je za 736 ili 7,0% manje od prosječnog mjesečnog broja korisnika u 2012 godini. Ukupna sredstva izdvojena za novčanu naknadu u 2013. godini iznose 10.630.793,68 eura.

Pregled isplata novčanih naknada u 2013. Godini

(Tab. 12.)

Rb	Mjesec	NN – 33€		NN – redovna		Mini penzija -100,40€		Ukupno	
		Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto	Broj korisnika	Sredstva bruto
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Januar	3125	132313.43	2751	229170.55	4045	503332.64	9921	864816.62
2	Februar	3118	130021.91	2905	240559.18	3985	494992.62	10008	865573.71
3	Mart	3083	127059.34	2988	230591.49	3906	484973.94	9977	842624.77
4	April	3076	126810.75	2981	243544.08	3813	473143.48	9870	843498.31
5	Maj	3019	125331.21	3049	324906.50	3741	464232.43	9809	914470.14
6	Jun	2982	122673.28	2968	285290.73	3655	452653.12	9605	860670.13
7	Jul	2939	121768.82	3006	300390.04	3566	441973.78	9511	864132.64
8	Avgust	2912	120486.98	3746	383735.01	3492	433237.95	10150	937459.94
9	Septembar	2891	118668.20	4207	390264.57	3385	422984.57	10483	931917.26
10	Oktobar	2842	117253.55	3519	373560.51	3296	408047.13	9657	898861.19
11	Novembar	2811	115916.65	3719	400307.01	3179	393204.79	9709	909428.45
12	Decembar	2762	113089.09	3860	402805.59	3069	381445.84	9691	897340.52

Pregled korisnika novčanih naknada u 2012. i 2013. godini

(Tab. 13.)

Rb	Mjesec	Broj korisnika		Nominalna razlika	Indeks
		2012.	2013.		
1	Januar	11427	9921	-1506	86.82
2	Februar	11291	10008	-1283	88.64
3	Mart	11273	9977	-1296	88.50
4	April	11048	9870	-1178	89.34
5	Maj	10795	9809	-986	90.87
6	Jun	10474	9605	-869	91.70
7	Jul	10371	9511	-860	91.71
8	Avgust	10239	10150	-89	99.13
9	Septembar	10193	10483	290	102.85
10	Oktobar	10165	9657	-508	95.00
11	Novembar	10078	9709	-369	96.34
12	Decembar	9871	9691	-180	98.18

Počev od 1.1.2014. godine primijenjivaće se odredbe Zakona o dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, koje se odnose na usklađivanje iznosa novčane naknade za korisnike koji su to pravo ostvarili u iznosu od 33,00€, kojima će se novčana naknada isplaćivati u iznosu od 40% od minimalne zarade, kao i za invalide rada II i III kategorije, koji će novčanu naknadu ostvarivati u iznosu najniže penzije u Crnoj Gori.

2.13. Stručni tretman nezaposlenih lica

Radi povećanja ukupne zaposlenosti i unapređenja kvaliteta ponude radne snage Zavod je realizovao utvrđene oblike rada sa nezaposlenima.

Informativni razgovori organizuju se za novoprijavljena lica na evidencije Zavoda. Nezaposlena lica, u grupama od po 15-20 učesnika, dobijaju informacije o svojim pravima i obavezama, koje imaju dok se nalaze na evidenciji, upoznaju sa programima aktivne politike zapošljavanja, prezentiraju im se statistički podaci o važnim karakteristikama tržišta rada, potražnji za pojedinim zanimanjima i stanju na evidenciji Zavoda, ukazuje se na potrebu za sticanjem novih znanja radi očuvanja radne kondicije i lakšeg uključivanja na tržište rada. U 2013. godini kroz ovaj stručni tretman prošlo je 5.367 lica.

Informativno–motivaconi seminari (radionice) su programi namijenjeni svim nezaposlenim licima, a imaju svrhu da informišu nezaposlene o svim značajnim obilježjima tržišta rada i zapošljavanja, a prije svega, da, kroz jačanje samopouzdanja, motivišu nezaposlene na aktivno traženje zaposlenja i, u tom smislu, uče konkretne vještine pisanja molbi, biografija, predstavljanje

poslodavcu a izvode se i specijalističke radionice za lica koja planiraju da se bave preduzetništvom. U 2013. godini ovu vrstu programa prošlo je 1.291 nezaposleno lice.

Za svako nezaposleno lice savjetnici za zapošljavanje rade **individualni plan zapošljavanja** na osnovu strukturiranog **intervjua**. Plan zapošljavanja pomaže nezaposlenom licu da brže dođe do posla uz visoko stručno i profesionalno usmjeravanje savjetnika. U 2013. godini je urađeno 33.216 intervjuja, 60.472 plana zapošljavanja.

Stručni tretman nezaposlenih lica

(Tab 14.)

Rb.	Područna jedinica	Interviju	Informativni razgovor	Plan zapošljavanja	Informativno motivacioni seminari
1	2	3	4	5	6
1	Podgorica	11024	2317	19976	528
2	Nikšić	6584	850	7980	252
3	Pljevlja	785	373	4434	82
4	Herceg Novi	2055	289	5090	92
5	Bijelo Polje	3429	725	8182	102
6	Berane	4875	517	8163	137
7	Bar	4464	296	6647	98
8	Ukupno:	33216	5367	60472	1291

3. PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

3.1. Rad sa poslodavcima

Zavod je u toku 2013. godine nastavio intenzivnu saradnju sa poslodavcima. U cilju unapređenja rada, poslodavcima su u organizacionim jednicama Zavoda pružane potrebne usluge, i to:

- oglašavanje slobodnih radnih mjesta,
- direktno posredovanje na osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, putem tzv. predselekcija i selekcija kandidata,
- posredovanje za sezonsko zapošljavanje,
- informacije i podnošenje zahtjeva za kreditiranje,
- informacije i podnošenje zahtjeva o refundaciji pripravničkog staža,
- izdavanje radnih dozvola za rad stranaca,
- servis promjena zaposlenja,
- posjete poslodavcima,
- tematski sastanci, prezentacije, okrugli stolovi i sl,
- kontakti sa udruženjima poslodavaca i
- informacije i podrška za zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Osim toga, nastavljene su aktivnosti *organizovanja*: sajmovi, okruglih stolova, uključivanja poslodavaca u obuke, izradu programa, monitoring i evaluaciju obuka, kreditiranje, sezonsko zapošljavanje, javne radove i drugo.

Direktno posredovanje

Ovim načinom posredovanja na jednostavan, olakšan i brz način zadovoljavaju se potrebe ponude i potražnje. Na osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, u biroima rada se organizuju aktivnosti tzv. predselekcija, selekcija i intervjuja, kojima se vrši izbor kandidata koji mogu zadovoljiti iskazane potrebe. Potrebe se utvrđuju putem intervjuja sa poslodavcima, kojima se dobijaju što konkretniji podaci o zahtjevima radnog mjesta (školska sprema, radno iskustvo, posebna znanja i vještine, karakteristike zaposlenog i dr.).

Na osnovu dobijenih informacija savjetodavci među nezaposlenim licima pronalaze odgovarajuće kandidate, koji potom učestvuju u postupku selekcije. Savjetnici za rad sa poslodavcima odrađuju sa izabranim licima postupke predselekcije i selekcije.

Cilj predselekcije je da se putem grupnih razgovora sa više nezaposlenih lica ustanovi njihovo iskustvo, kompetencije i motivisanost za rad na odgovarajućem upražnjenom radnom mjestu i da se poslodavcima upute kandidati koji ispunjavaju tražene uslove.

Selekcije se rade u prisustvu poslodavaca, koji uz pomoć savjetnika za rad sa poslodavcima obavljaju grupne ili individualne intervjuje sa nezaposlenim licima. Na ovaj način se postiže pozitivan rezultat, jer se na jednom mjestu direktno sučeljavaju ponuda i tražnja i upoznaju sa onim što se traži i što se nudi.

Najtraženija zanimanja u 2013. godini su kao i ranije: prodavači, konobari, diplomirani ekonomisti, elektro inženjeri dok se pored osnovnih znanja sve više traže i dodatna, kao što su npr. znanje stranih jezika i rada na računaru. Od ličnih karakteristika traže se: motivisanost za rad, dodatna usavršavanja, inicijativnost, odgovornost, fleksibilnost, prilagodljivost i sl.

Pregled selekcija za potrebe poslodavaca izvršenih u 2013. godini

(Tab.15.)

Rb	Biro rada	Broj zahtjeva	Broj selekcija	Broj nezaposlenih upućenih na selekciju	Broj zaposlenih ⁵
1	Podgorica	271	195	1110	220
2	Nikšić	22	19	115	16
3	Berane	25	15	65	25
4	Bijelo Polje	11	11	44	6
5	Herceg Novi	104	104	1340	781
6	Bar	49	49	304	73
7	Pljevlja	12	12	68	9
8	UKUPNO	494	405	3046	1130

Anketa poslodavaca

Anketa poslodavaca je redovna godišnja aktivnost Zavoda za zapošljavanje, čijom realizacijom se dobijaju iscrpni podaci o potrebama crnogorskih poslodavaca kao i o njihovim problemima u obezbjedjivanju potrebnih kadrova, što na najbolji način odslikava stanje na tržištu rada Crne Gore.

Do sada sprovedena istraživanja svrstavaju se u kategoriju sveobuhvatnih anketa. Ove vrste anketa baziraju se na relativno velikom uzorku; sprovode se na državnom nivou i pokrivaju sve sektore. Sveobuhvatna anketa obično odražava mnoge oblasti – informacija o ekonomskim izgledima koje izražavaju poslodavci, kao i o stvarnoj situaciji na tržištu rada i zapošljavanju – mogućnostima i perspektivama zapošljavanja, viškovima, manjkovima i kvalitetu radne snage,

⁵ Za navedeni broj zaposlenih postoji povratna informacija od strane poslodavaca (ostalo se evidentira kroz E3 obrazac)

potrebnim zanimanjima, vještinama i kompetencijama, sezonskom zapošljavanju. U izradi upitnika za anketiranje poslodavaca učestvovali su i predstavnici Svjetske banke.

Osim navedenih kategorija, rezultati nam pružaju uvid u kvalitet saradnje poslodavaca i Zavoda za zapošljavanje. Anketiranje za 2013. godinu je završeno, u toku je izrada izvještaja i analiza podataka. Konačna verzija Ankete se očekuje u prvom kvartalu naredne godine.

Anketiranje su sproveda 52 anketara sa evidencije nezaposlenih. Anketirano je oko 1.000 poslodavaca na teritoriji Crne Gore.

3.2. Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih

Programi obrazovanja i osposobljavanja odraslih, u 2013. godini, realizovani su za 535 lica iz evidencije Zavoda, od kojih 137 učesnika programa obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije i 398 učesnika programa obrazovanja za sticanje znanja i vještina, što je za 190 lica iznad planiranog broja učesnika ovih programa za 2013. godinu.

Programi osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu kojima se obezbjeđuje zapošljavanje učesnika programa na neodređeno vrijeme realizovani su za 53 lica iz evidencije Zavoda i 12 zaposlenih kojima je zbog izmjene tehnologije rada sticanje novih znanja i vještina uslov za održavanje postojećeg zaposlenja, što je za 10 lica iznad planiranog broja učesnika ovog programa za 2013. godinu.

Programi obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije i programi osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu

Programi obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije i programi osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu realizovani su u saradnji sa organizatorima obrazovanja i poslodavcima, za 202 lica, od kojih je u programima obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije, shodno potrebama tržišta rada uključeno 137 lica, što predstavlja 94,48% planiranog broja učesnika, a u programima osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu 65 lica.

Programi obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije, realizovali su se u skladu sa nacionalno važećim programima koji obuhvataju sadržaje utvrđene standardima znanja za određena zanimanja, uz kontinuirano praćenje njihovog izvođenja i obavljanje provjere stečenih znanja i vještina učesnika programa.

Programima dokvalifikacije i prekvalifikacije nezaposlena lica sticala su znanja i vještine za zapošljavanje u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu, turizmu i ugostiteljstvu, uslužnim i ostalim djelatnostima.

Za rad u prerađivačkoj industriji pripremala su se 42 lica, od kojih za zanimanja metaloprerade i elektrotehnike 27, prerade hrane 10 i proizvodnje i prerade odjeće 5 lica, dok se 27 lica osposobljavalo za zapošljavanje u građevinarstvu, a 79 nezaposlenih lica za turističko-ugostiteljska zanimanja.

Programima za rad u uslužnim djelatnostima obuhvaćeno je 37, a u ostalim 17.

Programi obrazovanja za sticanje znanja i vještina

Programima obrazovanja za sticanje znanja i vještina obuhvaćeno je 398 lica koja traže zaposlenje, što je za 198 lica iznad planiranog broja polaznika u 2013. godini.

Programi informatičkog opismenjavanja organizovani su za 214 lica, programi sticanja znanja iz stranih jezika za 154 lica, dok su za 30 učesnika realizovani programi sticanja preduzetničkih vještina, vještina komunikacije i vozački ispit za »C«, »D« i »E« kategoriju.

Učesnici programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih i programa osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu

Posmatrano prema nivoima obrazovanja najviše je uključenih lica sa završenom srednjom školom (III i IV nivoa obrazovanja) 385 lica, zatim sa visokom školom 182 i 33 lica sa završenom osnovnom školom.

Lica ženskog pola, u navedenim programima učestvuju sa 50,33% (302 učesnika).

Posmatrano prema starosnim grupama, učešće lica do 24 godine života iznosi 35,83% (215 lica), od 25 do 50 godina života 60,67% ili 364 učesnika i preko 50 godina života 3,5% ili 21 učesnik.

Učešće dugoročno nezaposlenih lica u ovim programima je 22,17% (133 lica).

Pilot program pripreme mladih za sezonsko zapošljavanje

Zavod je, u cilju povećanja zaposlenosti domaće radne snage na sezonskim poslovima, realizovao pilot program pripreme 1.642 mladih lica zainteresovanih za sezonsko zapošljavanje u poljoprivredi, preradi hrane, građevinarstvu, ugostiteljstvu i turizmu, trgovini i drugim djelatnostima sezonskog karaktera, kroz sticanje znanja i vještina upravljanja karijerom.

3.3. Sezonsko zapošljavanje

Sezonsko zapošljavanje je vid zapošljavanja koji sve značajnije utiče na ublažavanje problema nezaposlenosti, jer se u toku sezone na ovim poslovima angažuje oko 20% od ukupnog broja nezaposlenih lica.

Shodno Operativnom planu Zavoda za 2013. godinu, područne jedinice Zavoda su preduzimale brojne i opsežne aktivnosti za pripremu sezonskog zapošljavanja, kako bi ostvarili planirani broj zapošljavanja na tim poslovima.

- po svim područnim jedinicama određena su lica koja se neposredno bave zapošljavanjem sezonske radne snage;
- sačinjen je pregled nezaposlenih lica, zainteresovanih za sezonski rad;
- iz spiskova korisnika novčane naknade izdvojena su lica ugostiteljsko-turističke struke kao prioriteta za sezonsko zapošljavanje;
- objavljen je poziv u dnevnim listovima nezaposlenim licima ugostiteljsko-turističke struke da obavezno konkurišu na objavljena slobodna radna mjesta;
- u toku sezone traženi su spiskovi od poslodavaca za lica koja su konkurisla na raspisani oglas;
- održani su radno operativni sastanci sa predstavnicima privrede,

Plan zapošljavanja na sezonskim poslovima za 2013. godinu je bio 10.000 lica sa evidencije nezaposlenih. Zaposleno je 10.244 radnika na sezonskim poslovima, što znači da je premašen plan za 2,44%. Direktnim posredstvom Zavoda za zapošljavanje zaposleno je 9.084 nezaposlena lica na sezonskim poslovima (Tabela br.16). Najveći broj zapošljavanja zabilježen je u oblasti turizma i ugostiteljstva, trgovine, poljoprivrede...

Zaposleni iz ENL na sezonskim poslovima

(Tab. 16.)

Područna jedinica	Turizam i ugostiteljst.	Poljoprivr.	Građevinarstvo	Trgovina	Ostale djelat.	Ukupno
Podgorica	1222	501	13	317	269	2322
Nikšić	398	24	13	103	49	587
Pljevlja	402	4	2	3	7	418
Herceg Novi	1153	19	19	415	452	2058
Bar	1317	0	9	730	148	2204
Berane	507	27	47	63	149	793
Bijelo Polje	630	22	5	45	0	702
UKUPNO	5629	597	108	1676	1074	9084

Iz gore navedenog se vidi da je plan zapošljavanja nezaposlenih lica na sezonskim poslovima premašen, što potvrđuje činjenicu da je ovaj oblik zapošljavanja prihvaćen od strane lica sa evidencije nezaposlenih. To nas

ohrabruje i daje dodatni stimulans da, posebno u uslovima ekonomske krize kada se u cijelom svijetu ukidaju radna mjesta, ovoj mjeri APZ dajemo poseban značaj.

3.4. Zapošljavanje pripravnika

Mjera aktivne politike zapošljavanja koju sprovodi Zavod se ogleda u učešću Zavoda u sufinansiranju plata za vrijeme trajanja pripravničkog staža, odnosno njihovog osposobljavanja za samostalan rad.

Značaj u realizovanju ove mjere, je pružanje mogućnosti prvog zapošljavanja lica nakon završetka redovnog školovanja. Sticanje prvog iskustva za određeni broj pripravnika je uslov za polaganje stručnog ispita, odnosno zasnivanje radnog odnosa u nekim djelatnostima (državna uprava i lokalna samouprava, obrazovanje, zdravstvo i drigi).

Ova mjera aktivne politike Zavoda u 2013. godini se nije realizovala zbog nedostatka finansijskih sredstava za ove namjene, kao i zbog početka realizacije Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokom obrazovanjem, kojim je obuhvaćen veliki broj ove ciljne grupe.

U 2013. godini finansirane su samo preduzete obaveze po ugovorima sklopljenim u ranijem periodu.

3.5. Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem

U skladu s odredbama Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem (»Sl. list Crne Gore«, br. 38/12) i Pravilnika o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje (»Sl. list Crne Gore«, br. 46/12) sprovodi se Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem.

Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem je rezultat Vladinih politika usmjerenih ka unapređenju ambijenta za profesionalno usavršavanje mladih, razvoju tržišta rada i izgradnji društva znanja u Crnoj Gori.

Osnovni razlozi za realizaciju Programa o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem su smanjenje nezaposlenosti visokoobrazovanih mladih lica u Crnoj Gori, olakšavanjem prelaska iz obrazovnog procesa u svijet rada i njihovim osposobljavanjem za samostalno obavljanje posla. Zakonom je uspostavljen pravni okvir koji pruža mogućnost svim licima sa stečenim visokim obrazovanjem, bez radnog iskustva u stepenu obrazovanja, da tokom devet mjeseci stručnog osposobljavanja steknu znanja, vještine i kompetencije koje će im omogućiti samostalno obavljanje posla, bez zasnivanja radnog odnosa.

Program predstavlja devetomjesečno stručno osposobljavanje, tokom kojega će korisnici imati naknadu u neto iznosu od 50 odsto prosječne neto zarade za prethodnu godinu, biće svojevrsna podrška obrazovanju mladih i podsticaj da kroz dokazivanje u radnom okruženju lakše dođu do zaposlenja.

Navedenim pravilnikom predviđeno je da se javni poziv za prijavu poslodavca raspiše do 10. septembra, a prijava korisnika je u periodu od 15. septembra do 15. oktobra. Poslodavci iz realnog sektora su se prijavljivali Zavodu za zapošljavanje i elektronski preko portala www.euprava.me, a poslodavci iz javnog sektora Upravi za kadrove i preko pomenutog portala. U prvom ciklusu prijave visokoškolaca (15.9-15.10.2012. godine) poslodavci su prijavili potrebe za stručno osposobljavanje 5.317 visokoškolaca.

Korisnici se prijavljuju u periodu od 15. oktobra do 15. novembra tekuće godine, elektronski preko portala www.euprava.me, a ugovori o stručnom osposobljavanju se zaključuju do 15. januara naredne godine, kada se i startuje sa osposobljavanjem. Šansu za stručnim osposobljavanjem, u prvom ciklusu stručnog osposobljavanja – 2012/2013. godina, dobilo je 4.211 visokoškolaca. Od navedenog broja njih 3.945 je završilo stručno osposobljavanje.

Stručno osposobljavanje predstavlja nastavak formalnog obrazovanja u cilju sticanja radnog iskustva, znanja, vještina i kompetencija neophodnih za samostalno obavljanje posla.

Ovaj koncept stručnog osposobljavanja će omogućiti svršenim visokoškolcima da u radnom okruženju steknu praktična profesionalna iskustva i znanja i istovremeno će omogućiti povezivanje poslodavaca i korisnika programa, na taj način stvarajući preduslove za njihovo eventualno buduće zapošljavanje.

Stručno osposobljavanje ne podrazumijeva zasnivanje radnog odnosa, ali se računa kao radno iskustvo i uslov za polaganje odgovarajućeg stručnog ispita.

Kroz novi koncept stručnog usavršavanja, poslodavci će dobiti mogućnost da iskoriste potencijale mladih i obrazovanih ljudi i, tokom perioda stručnog usavršavanja, identifikuju najbolje kadrove koje kasnije mogu radno angažovati.

Obzirom na ovoliki broj visokoškolaca, kao i na broj poslodavca, širom Crne Gore, koji su uzeli učešće u ovom Programu, može se govoriti o uspješnoj realizaciji ovog Programa.

Drugi ciklus Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem nastavljen i 2013. godine. Zavod za zapošljavanje je raspisao javni poziv za prijavu poslodavca 15.9.2013. godine koji je bio otvoren do 15.10.2013. i kada je počela prijava korisnika. Poslodavci iz realnog sektora su se prijavljivali Zavodu za zapošljavanje i elektronski preko portala www.euprava.me, a poslodavci iz javnog sektora Upravi za kadrove i preko pomenutog portala. Poslodavci su iskazali potrebu za zapošljavanjem oko 5.800 visokoškolaca. Na iskazanu tražnju poslodavaca se prijavilo 4.385 visokoškolaca.

Korisnici su se prijavljivali do 15.11.2013. elektronski, preko portala www.euprava.me, a ugovori o stručnom osposobljavanju će se zaključivati do 15.1.2014. kada će i startovati sa osposobljavanjem.

3.6. Stimulisanje prvog zapošljavanja lica sa stečenim srednjim obrazovanjem

Programom »Stimulisanja prvog zapošljavanja lica sa stečenim srednjim obrazovanjem«, u 2013. godini, omogućeno je da u radnom okruženju 404 lica sa evidencije Zavoda, III i IV nivoa obrazovanja, bez radnog staža ili sa stažom u nižem nivou obrazovanja, steknu znanja i vještine potrebne za obavljanje poslova određenog zanimanja.

U tom smislu, program se realizuje za 300 lica, od kojih 70 lica III nivoa obrazovanja i 230 IV nivoa obrazovanja stiču znanja i vještine, kroz rad u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu, turizmu i ugostiteljstvu, trgovini i drugim djelatnostima.

U prerađivačkoj industriji zaposleno je 48 lica, od kojih u poljoprivredi i preradi hrane 40, drvopreradi 6 i metalopreradi 2, građevinarstvu 6, trgovini, ugostiteljstvu i turizmu 82 lica, uslužnim djelatnostima 97, a u ostalim djelatnostima 67 lica.

Učesnici programa Stimulisanja prvog zapošljavanja lica sa stečenim srednjim obrazovanjem

U realizaciji ovog programa dat je određeni prioritet sjevernim, manje razvijenim opštinama zbog veće nezaposlenosti, a i trenda rasta učešća mladih u ukupnoj nezaposlenosti koji je u tim opštinama izraženiji. U tom smislu treba istaći da, u navedenom programu, lica iz opština sjevernog regiona učestvuju sa 59% (177 lica), dok lica iz opština centralnog i južnog regiona sa 41% (123 lica).

Lica ženskog pola, u navedenom programu učestvuju sa 28,7% (86 lica).

Posmatrano prema starosnim grupama, najviše je učešće lica do 25 godina života i iznosi 60,3% (181 lice), od 25 do 30 godina života 19% ili 57 lica i preko 30 godina života 20,7% ili 62 učesnik.

3.7. Zapošljavanje teže zapošljivih lica

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom »Službeni list CG«, br. 49/08, 73/10 i 39/11 predstavlja pravni osnov za realizaciju mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom i u cilju sprovođenja Zakona, donijeta su i podzakonska akta, usaglašena sa standardima međunarodnih institucija i Evropske unije.

Profesionalna rehabilitacija teže zapošljivih lica, koja nemaju status lica sa invaliditetom, kao mjera aktivne politike zapošljavanja, utvrđena je Zakonom o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (»Službeni list CG«, br.14/10 i 45/12), s tim da se postupak ostvarivanja prava na profesionalnu rehabilitaciju ovih lica sprovodi u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.

U cilju realizacije profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih lica, u Zavodu su, shodno Zakonu, obrazovane prvostepene, odnosno Drugostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju.

Prvostepene komisije za profesionalnu rehabilitaciju su obrazovane u područnim jedinicama Podgorica, Nikšić, Pljevlja, Berane, Bijelo Polje, Herceg Novi i Bar, a Drugostepena komisija na nivou Zavoda, u Sektoru za poslove zapošljavanja.

Krajem decembra 2012. godine počela je sa radom Komisija za profesionalnu rehabilitaciju u Podgorici, a u toku 2013. godine, sa radom su počele i ostale komisije.

Prvostepenu komisiju, u svom stalnom sastavu čine: doktor specijalista medicine rada (predsjednik), savjetnik za profesionalnu rehabilitaciju Zavoda i diplomirani pravnik zaposlen u Zavodu, a po potrebi, predsjednik komisije, angažuje kao člana komisije ljekara određene specijalnosti, odnosno stručno lice odgovarajućeg profila, zavisno od zdravstvenih i drugih smetnji lica, kojem komisija utvrđuje: procenat invaliditeta, preostalu radnu sposobnost, mogućnost zapošljavanja i priznaje pravo na uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije.

Na osnovu mišljenja komisije, načelnik područne jedinice u prvom, odnosno, direktor Zavoda za zapošljavanje u drugom stepenu, donosi rješenje o:

- utvrđenom procentu invaliditeta,
- priznavanju prava na profesionalnu rehabilitaciju.
- preostaloj radnoj sposobnosti,
- mogućnosti zaposlenja.

U 2013. godini, prvostepene komisije su donijele nalaze i mišljenja o utvrđenom procentu invaliditeta za ukupno 153 lica (40% žena), od kojih je za jedno lice dato mišljenje da nema uslova za sticanje statusa lica sa invaliditetom.

Broj donijetih rješenja o utvrđenom procentu invaliditeta, po područnim jedinicama je sledeći:

- Područna jedinica Podgorica – 42;
- Područna jedinica Nikšić – 16;
- Područna jedinica Herceg Novi – 14;

- Područna jedinica Bijelo Polje – 41;
- Područna jedinica Bar – 19;
- Područna jedinica Berane – 8;
- Područna jedinica Pljevlja – 13.

U toku 2013. godine, prvostepena komisija za profesionalnu rehabilitaciju Područne jedinice Podgorica, razmatrala je 32 zahtjeva lica za priznavanje prava na uključivanje u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije i utvrdila da ova lica ispunjavaju uslove za uključivanje u ove mjere.

Ova komisija, takođe, u 2013. godini, dala je mišljenje o potrebi uključivanja četiri lica sa invaliditetom u ogovarajuće mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, radi priznavanja prava poslodavcima na subvencije: bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada, odnosno učešća u finansiranju ličnih troškova asistenta u radu lica sa invaliditetom.

Mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije sprovodi izvođač profesionalne rehabilitacije, koji ispunjava uslove propisane zakonom, u pogledu prostora, opreme, stručnog kadra i standarda za njihovu realizaciju, jer se radi o procesu koji se realizuje sa ciljem osposobljavanja pojedinca za socijalnu i radnu integraciju, koji omogućava da se lica sa invaliditetom i ostala teže zapošljiva lica, kao ciljna grupa, na odgovarajući način osposobe za rad, zadrže zaposlenje, u njemu napreduju ili promijene profesionalnu karijeru. Suštinu profesionalne rehabilitacije čini prepoznavanje problema, procjena preostale radne sposobnosti, usmjeravanje i osposobljavanje za zapošljavanje, uz psiho-socijalnu podršku i na kraju zapošljavanje, održanje zaposlenja i napredovanje u njemu.

Savjetnik za profesionalnu rehabilitaciju Područne jedinice Podgorica je sa 30 lica – 22 teže zapošljiva lica (14 žena) i osam lica sa invaliditetom (četiri žene), sačinio plan profesionalne rehabilitacije, kojim su opredijeljene mjere profesionalne rehabilitacije (nakon priznavanja prava, dva lica se nijesu uključila u mjere). Za vrijeme trajanja profesionalne rehabilitacije, polaznicima pripada novčana pomoć, na ime troškova prevoza i ishrane (ugovori o međusobnim pravima i obavezama, zaključeni između polaznika profesionalne rehabilitacije i Zavoda).

Programi profesionalne rehabilitacije se realizuju u skladu sa Pravilnikom o standardima za sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, kod dva izabrana izvođača profesionalne rehabilitacije: MOC "Pamark" d.o.o. – Podgorica, i "ZOPT" d.o.o. – Podgorica (po 15 polaznika).

Svi polaznici su učestvovali u aktivnostima mjere 1: savjetovanje, podsticanje i motivisanje lica sa invaliditetom na aktivno traženje zaposlenja, kroz koju se vrši prepoznavanje smetnji, sposobnosti i potencijala, kao i spoznaja socijalnog okruženja pojedinca. Nakon te mjere, uključeni su u mjeru 2: utvrđivanje preostale radne sposobnosti, kao najvažnijeg segmenta procesa profesionalne

rehabilitacije, sa čijom realizacijom će se nastaviti početkom 2014. godine. Cilj ove mjere je utvrđivanje preostale radne sposobnosti, znanja, postojećih radnih navika, profesionalnih interesa, radi uključivanja pojedinca u proces rada. U okviru mjere ocjenjuje se zdravstveno stanje, socijalni faktori, profesionalni i obrazovni faktori, mentalne sposobnosti, ličnost i ponašanje i radno funkcionisanje pojedinca.

U 2013. godini, 24 poslodavca su se obratila Zavodu za zapošljavanje Crne Gore – Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, za dodjelu ili produženje subvencije zarade, za 45 zaposlenih lica sa invaliditetom.

Na dan 31.12.2013. godine, ukupno 39 poslodavaca je ostvarivalo pravo na subvenciju zarade, za 61 zaposleno lice sa invaliditetom (28 žena). Od trenutno 61 zaposlena lica sa invaliditetom, 31 je zaposleno na neodređeno vrijeme.

Radna mjesta, na kojima su se zaposlila lica sa invaliditetom, su: pravno-administrativni tehničar, administrator obračuna, kontrole i fakturisanja provizija u osiguravajućem društvu, tarifer-kontrolor u osiguravajućem društvu, knjižničar – bibliotekar, pomoćni radnik u proizvodnji drveta, operater na TC centrali, fizioterapeut-maser, radnik na laserskim sistemima u pružanju graverskih i pečatorezačkih usluga, komercijalista-prevodilaci dr.

Najveći broj lica – 28 je zaposleno kod poslodavaca sa teritorije opštine Podgorica, zatim Bijelo Polje – 9 lica, Herceg Novi, Pljevlja i Nikšić po 6 lica i po jedno lice u opštinama Danilovgrad, Berane, Kotor, Cetinje, Bar i Kolašin.

Zavod za zapošljavanje, u saradnji sa drugim socijalnim partnerima, već više godina realizuje javne radove, kao mjeru aktivne politike zapošljavanja, u kojima lica sa invaliditetom zasnivaju radni odnos na određeno vrijeme, u trajanju od dva mjeseca do godinu dana.

Javni rad "Sunčana radionica" je višegodišnji projekat za izradu suvenira, čestitki, ukrasa i papirne galanterije, koji se realizuje u više gradova Crne Gore u kontinuitetu. Krajem 2013. godine, u ovaj rad, koji se realizuje u Bijelom Polju uključeno je 11 lica sa invaliditetom, na određeno vrijeme od četiri mjeseca, u Mojkovcu je uključeno 6 lica na period od dva mjeseca i u Kotoru je uključeno 16 lica na period od tri mjeseca. Na ovaj način se razvijaju spretnost, radne i socijalne vještine, vještine komunikacije, a pri tome ostvaruju i prihode po osnovu zasnivanja radnog odnosa na određeno vrijeme, u trajanju od dva do osam mjeseci.

U javnom radu za izradu suvenira, kod NVO "Inter-Mont" – Bar, u toku 2013. godine zaposleno je pet lica, u trajanju od tri mjeseca, odnosno šest mjeseci, a u javnom radu u Tivtu, u organizaciji Turističke organizacije Tivat «Podrška turističkoj prezentaciji opštine Tivat – WEB PORTAL» jedno lice sa invaliditetom, na određeno vrijeme od 9 mjeseci.

Takođe, u saradnji sa opštinama, javnim institucijama i nevladinim sektorom realizovani su i radovi na lokalnom nivou u kojima učestvuju prvenstveno teže zapošljiva lica, uključujući i lica sa invaliditetom.

Građevinski radovi na objektu »Centar za integraciju teže zapošljivih lica« u Podgorici su završeni.

3.8. Javni radovi

Planom rada za 2013. godinu predviđena je realizacija programa javnih radova kojima bi se povećalo zapošljavanje najmanje 450 prioriteta teže zapošljivih lica iz evidencije Zavoda, koja su u skladu sa strateškim prioritetima i ciljevima politike zapošljavanja, identifikovana kao dugoročno nezaposlena lica, naročito korisnici novčane naknade i socijalnih davanja, lica sa invaliditetom i pripadnici RAE populacije.

Polazeći od definisanih problema i potreba u realizaciji programa od javnog interesa, raspoloživih finansijskih sredstava za ove namjene, kao i obrazovnih i socio–ekonomskih potreba teže zapošljivih lica, Zavod je, saglasno kriterijumima izbora definisanim javnim pozivom, izvršio izbor izvođača programa, pripremu i selekciju nezaposlenih lica i saglasno odlukama Upravnog odbora Zavoda o finansiranju, odnosno sufinansiranju javnih radova, organizovao radove za 1.013 učesnika.

Javni radovi su se izvodili kroz programe socijalne zaštite, ekološke, obrazovne, kulturne i druge slične programe utemeljene na društveno korisnom i neprofitabilnom radu koji na tržištu ne stvara nelojalnu konkurenciju. Ovim programima se, nezaposlenim licima omogućilo podizanje nivoa radnih potencijala, znanja i vještina kojima se preventivno uticalo na posledice njihove dugoročne nezaposlenosti. Organizovali su se u saradnji sa ministarstvima, lokalnim upravama, javnim ustanovama, nevladinim sektorom, poslodavcima i drugim pravnim licima.

U saradnji sa ministarstvima i nevladinim organizacijama realizuje se državni javni rad »Neka bude čisto«, u trajanju od pet mjeseci, za 97 lica iz evidencije Zavoda. Aktivnosti na realizaciji ovog rada odnose se na adekvatnu pripremu crnogorskih opština za turističku sezonu, unapređenje imidža Crne Gore kao ekološke države i turističke destinacije i podizanje kvaliteta turističkog proizvoda u Crnoj Gori.

Takođe, u saradnji sa opštinama, javnim institucijama i nevladinim sektorom realizuju se i radovi na lokalnom nivou u kojima učestvuje 916 nezaposlenih lica. Radovi se izvode u trajanju od jednog do devet mjeseci, a odnose se na njegu starih lica u stanju socijalne potrebe, pružanje usluga djeci i mladima sa teškoćama u razvoju, podsticanje razvoja ruralnog i primorskog turizma, izradu suvenira, sređivanje bibliotekarske građe, uređenje nacionalnih i gradskih parkova, korita i obala rijeka, uslužni servis zanatskih radova i dr.

Prilagodljivost programa javnih radova, realizovanih u proteklom periodu tekuće godine, ciljnim grupama je zadovoljavajuća. Upoređivanjem strukture učesnika javnih radova sa strukturom nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda, može se zaključiti da je učešće teže zapošljivih lica u programima adekvatno njihovom učešću u ukupnoj nezaposlenosti u Crnoj Gori. Posmatrano prema polu u programe javnih radova je uključeno 500 lica ženskog pola ili 49,36%. Posmatrano prema starosnim grupama, mladih do 24 godine života, je 129 ili 12,73% učesnika od 25 do 50 godina života 727 ili 71,77% i učesnika preko 50 godina života 156 ili 15,4%.

Asistenti u nastavi – važna karika inkluzije

Prepoznajući značaj doprinosa razvoju inkluzivnog obrazovanja Zavod je kroz javni rad “Asistenti u nastavi” podržao ovaj model obrazovanja.

Asistenti u nastavi daju doprinos unapređenju kvaliteta inkluzivnog obrazovanja i omogućavaju da škola obezbijedi dobru edukaciju svim učesnicima, nezavisno od njihovih različitih mogućnosti. Asistentova uloga je da pruži tehničku pomoć djetetu sa posebnim obrazovnim potrebama, nastavniku i čitavom razredu, zavisno od potrebe u datom trenutku.

Personalna asistencija – socijalni servis

Personalnom asistencijom kao programom socijalne podrške pruža se podrška i pomoć u osposobljavanju za aktivnosti svakodnevnog života u kući i u specijalizovanim ustanovama djeci i omladini sa smetnjama u razvoju, socijalno isključenoj djeci, kao i njihovim porodicama.

Njega starih lica

Ovaj rad se realizuje već osam godina i predstavlja alternativni vid zbrinjavanja starih, socijalno ugroženih lica, angažovanjem gerontodomaćica obučениh za pružanje socijalno psihološke podrške i pomoć ovoj kategoriji lica.

Radionice namijenjene licima sa invaliditetom

Kontinuirano, u saradnji sa socijalnim partnerima, realizuju se radionice za izradu novogodišnjih, osmomartovskih čestitki I ukrasa, suvenira I drugih jednostavnih ukrasnih predmeta I nakita kojima se lica sa invaliditetom pruža mogućnost razvoja radnih, socijalnih I komunikacionih vještina.

Rezultati programa javnih radova

Prilagodljivost programa javnih radova realizovanih u 2013. godini ciljnim grupama je zadovoljavajuća. Upoređivanjem strukture učesnika javnih radova sa strukturom nezaposlenih lica na evidenciji Zavoda može se zaključiti da je učešće teže zapošljivih lica u programima adekvatno njihovom učešću u ukupnoj nezaposlenosti u Crnoj Gori. U tom smislu, treba istaći znatno veće učešće lica sa invaliditetom i žena u odnosu na njihovo učešće u nezaposlenosti i približno isto procentalno učešće dugoročno nezaposlenih lica, pripadnika RAE populacije i korisnika novčane naknade.

3.9. Profesionalna orijentacija

Profesionalno informisanje

Profesionalnim informisanjem obezbjeđuju se objektivne i istinite informacije o: obrazovanju i osposobljavanju, zanimanjima, mogućnostima zaposlenja, stipendijama itd.

Nezaposleni

Procesom direktnog individualnog profesionalnog informisanja od strane savjetnika za profesionalnu orijentaciju obuhvaćeno je 1.621 nezaposlenih lica.

Učenici

Kada je riječ o učenicima, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Priprema sadržaja za Informator za izbor srednje škole;
- Organizacija distribucije Informatora na nivou svih osnovnih škola u Crnoj Gori;
- Organizovanje nagradnog konkursa za najbolji likovni i pismeni rad sa temom „Izbor zanimanja“;
- Procesom direktnog grupnog profesionalnog informisanja od strane savjetnika za profesionalnu orijentaciju obuhvaćeno je 7.611 učenika;
- Informisanje roditelja: 114.

Profesionalno savjetovanje:

Nezaposleni

Profesionalnom savjetovanju nezaposlenih kroz proces individualnog profesionalnog savjetovanja prošla su 254 nezaposlena lica.

Učenici

Proces individualnog profesionalnog savjetovanja prošlo je 1.150 učenika a kompletne psihološke obrade 650 učenika.

Zaposleni

Proces individualnog profesionalnog savjetovanja prošlo je 100 zaposlenih lica.

Profesionalna selekcija:

Profesionalnom selekcijom obuhvaćeno je 144 nezaposlena lica.

Kompletnu psihološku obradu prošlo je 92 nezaposlenih lica, dok je intervju prošlo 380 nezaposlenih lica.

Radioničarske aktivnosti:

Nezaposleni

Programi seminara za kategoriju neposredno zapošljivih lica u trajanju od nekoliko sati do programa radionica u trajanju od tri dana realizuju u svim biroima i kancelarijama od marta 2010. godine. Program seminara koncipiran je u odnosu na prostorne i kadrovske kapacitete u biroima rada i kancelarijama.

Program seminara za kategoriju neposredno zapošljivih lica prošlo je ukupno 198 nezaposlenih lica.

Učenici

Program seminara – radioničarskih aktivnosti za izbor zanimanja prošlo je 178 učenika osnovnih škola i **63** učenika srednjih škola.

Studenti (Područna jedinica Podgorica)

Radioničarske aktivnosti u Područnoj jedinici Podgorica prošlo je 40 studenata.

Promocija usluga profesionalne orijentacije u zavodu:

- Predstavljanje uloge i značaja karijerne orijentacije za tržište rada na X Stručnoj konferenciji Centra Javnih Službi za Zapošljavanje Država Jugoistočne Evrope/ CPESSECI;
- Aktiviranje Facebook naloga CIPS-a i njegovo redovno ažuriranje uz promovisanje usluga Zavoda;
- Revitalizacija i potpuna izmjena sajta CIPS-a koja se u drugoj polovini godine stavlja u funkciju.

Ostale aktivnosti:

- Realizovan program **Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama**
- Kreiranje i realizacija programa Stručnog osposobljavanja visokoškolaca u Zavodu;
- Koordinacija i organizacija programa „Zaposlimo naše”.

3.10. Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori

U 2013. godini odobrena su 72 kredita iz Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori. Održano je 9 programa edukacije preduzetnika, kojima su obuhvaćena 82 lica.

Podnijeti zahtjevi za kredit

Podnijeto je 75 zahtjeva za dodjelu kredita ukupne vrijednosti 455.000€, čijom realizacijom bi se otvorilo 91 novo radno mjesto. Od ovog broja, posmatrano prema polnoj strukturi, 23 zahtjeva (43,39% podnijeta zahtjeva za kredit od strane nezaposlenih lica) podnijele su žene. Vrijednost projekata je 135.000€, a njihovom realizacijom bi se otvorilo 27 novih radnih mjesta. Posmatrano prema subjektima privređivanja, 4 zahtjeva podnijeli su preduzetnici – žene. Vrijednost ovih projekata je 25.000€, a njihovom realizacijom otvorilo bi se 5 novih radnih mjesta

Posmatrano po opštinama, najviše podnijetih zahtjeva je u: Nikšiću (18 ili 24%), Bijelom Polju i Podgorici (10 ili 13,33%), Beranama i Pljevljima (7 ili 9,33%).

Regionalne komisije

Regionalne komisije su pozitivno ocijenile 72 zahtjeva za kredit u vrijednosti od 435.000€, čijim finansiranjem bi se omogućilo zapošljavanje 87 radnika.

Nosioci 22 pozitivno ocijenjena projekta su nezaposlene žene. Ovim projektima, vrijednosti 125.000€, predviđa se otvaranje 25 novih radnih mjesta.

Odobreni krediti

Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore odobrio je 72 kredita u vrijednosti od 435.000€, čijom realizacijom je omogućeno otvaranje 87 novih radnih mjesta. Od ovog broja, 51 kredit je dodijeljen nezaposlenim licima (70,83% od ukupnog broja dodijeljenih kredita), 17 kredita pravnim licima (23,61%) i 4 kredita preduzetnicima (5,55%). Među odobrenim kreditima se

nalaze 22 kredita (43,13% odobrenih kredita za nezaposlena lica) koji su dodijeljeni na osnovu zahtjeva koje su podnijele žene.

Najveći dio kreditnih sredstava usmjeren je u razvoj preduzetništva na sjeveru Crne Gore – 48 kredita ili 66,66% od ukupnog broja odobrenih, u vrijednosti od 285.000,00€.

Najveći broj kredita je odobren u opštinama: Nikšić (17 ili 23,61%), Bijelo Polje (10 ili 13,89%), Podgorica (9 ili 12,50%), Berane i Pljevlja po 7 ili 9,72%.

Kreditni su odobreni za projekte iz svih djelatnosti, u skladu sa planiranim regionalnim razvojem. Najviše odobrenih kredita je iz oblasti poljoprivrede i ribarstva (26 ili 36,11%). Slijede trgovina (12 ili 16,66%), zanatstvo i lične usluge (10 ili 13,88%), saobraćaj i veze (6 ili 8,33%) i ugostiteljstvo i turizam (5 ili 6,94%).

Isfinansirani krediti

U 2013. godini isfinansirano je 75 kredita ukupne vrijednosti 455.000€, namijenjenih otvaranju 91 novog radnog mjesta. Od ovog broja, 52 isfinansirana kredita (69,33%) su za nezaposlena lica, 19 kredita (25,33%) su namijenjena pravnim licima, a 4 (5,33%) preduzetnicima.

Kontrola upotrebe sredstava

Od 63 iskontrolisana korisnika kredita, po ocjeni regionalnih komisija, njih 33 ili 52,38% je u potpunosti namjenski iskoristilo sredstva.

U fazi ispunjenja obaveza je 7 korisnika kredita ili 11,11%.

Odobrena sredstva nenamjenski je iskoristilo 23 korisnika kredita (36,5%) i protiv njih je pokrenut raskid ugovora o kreditu.

Većina raskida Ugovora o kreditu pokrenuta je zbog nezapošljavanja odlukom o dodjeli kredita utvrđenog broja radnika i neregistrovanja djelatnosti.

U 2013. godini 374 korisnika je izvršilo povraćaj odobrenog kredita.

Rad Komisije za dodjelu kredita

Komisija za dodjelu kredita se u 2013. godini sastajala 6 puta. Na sjednicama su razmatrani zahtjevi za dodjelu kredita i molbe korisnika kredita.

Shodno ovlaštenjima, Komisija je Upravnom odboru Zavoda predložila odobravanje 72 zahtjeva za dodjelu kredita i razmotrila 146 molbi korisnika kredita.

Komisija je, na osnovu dokumentacije, a zbog neizvršavanja ugovornih obaveza, predložila Upravnom odboru pokretanje raskida ugovora o kredita u odnosu na 23 korisnika i obustavu raskida za 1 korisnika koji je naknadno izvršio obaveze iz ugovora. Naknadno, jedan korisnik je izvršio povraćaj odobrenog kredita.

3.11. Dodjela subvencija poslodavcima za nova zapošljavanja mladih na sezonskim poslovima u periodu 1.6 – 30.9.2013. godine

Polazeći od značaja sezonski poslova za privredu Crne Gore, stanja u oblasti sezonskog zapošljavanja koje karakteriše: veliko učešće strane radne snage u ukupnom broju zaposlenih na sezonskim poslovima, nedovoljno učešće mladih na sezonskim poslovima i potrebe da se sezonski poslovi legalizuju, na osnovu odluke U pravnog odbora Zavoda raspisan je Javni poziv poslodavcima za dodjelu subvencija za nova zapošljavanje mladih na sezonskim poslovima u periodu 1. juna do 30. septembra 2013. godine. Visina subvencije za zapošljavanje jednog lica je iznosila 100 eura mjesečno za mlade bez radnog staža i 80 eura mjesečno za mlade sa radnim stažom. Zahtjev za dodjelu subvencija mogao se podnijeti i za period kraći od mjesec dana, a visina subvencije zavisila je od dužine subvencionisanog perioda.

Pravo na subvenciju mogao je da ostvari poslodavac pod uslovom:

- da je zaposlio lice do 25 godina starosti, koje je državljanin Crne Gore i koje nije bilo u radnom odnosu u poslednjih 6 mjeseci;
- da je sa novozaposlenim licem zaključio ugovor o radu i izvršio prijavu o zasnivanju radnog odnosa u Poreskoj upravi Crne Gore;
- da se zaključeni ugovor o radu odnosi na rad u periodu od 1. juna do 30. septembra 2013. godine;
- da se odnosi na obavljanje sezonskih poslova u svim djelatnostima.

U navedenom periodu radilo je 2.032 lica. Na osnovu 4.452 zahtjeva poslodavcima je dodijeljeno na ime subvencija ukupno 385.903,88 eura. Prosječni subvencionisani iznos po jednom licu iznosi 189,91 eura.

Posmatrano po djelatnostima, subvencije su dodijeljene za zapošljavanje u :

- turizmu i ugostiteljstvu – 2.949,45 ili 66,25% od ukupnog broja,
- trgovini – 1.297,76 ili 29,15% i
- ostalim djelatnostima – 204 ili 4,60% .

Na zapošljavanje u primorskim opštinama se odnosilo 95,1% subvencija, dok se na zapošljavanje u ostalim opštinama odnosilo 4,9% subvencija.

3.12. Informacioni sistem

U okviru Informacionog sistema Zavoda egzistira veliki broj programskih aplikacija koje pokrivaju sve segmente poslovnog sistema zapošljavanja. Programske aplikacije i baza podataka su centralizovane na republičkom nivou, čime je obezbijeđena jedinstvenost podataka u realnom vremenu.

Rad Sektora za informatiku u izvještajnom periodu je, u najvećem dijelu, opredijeljen poslovima planiranim i započetim tokom 2013. godine. Značajnije aktivnosti su:

- **Nastavak implementacije finansijskog dijela programskog paketa »Materijalno-novčana naknada nezaposlenih lica«**

Implementacija aplikacije „MNN” omogućila je automatizaciju poslova na evidentiranju zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu i rješavanja o pravu. Implementacijom postupka obračuna i isplate sredstava po osnovu priznatog prava i završetkom kampanje masovnog unosa podataka stvorili su se neophodni preduslovi za uvođenje automatizovanog izvještavanja nadležnog poreskog organa o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD), za lica koja ostvaruju novčanu naknadu u skladu sa zakonom kojim se uređuje zapošljavanje.

- **Portal Crnogorska Berza Rada (CBR)**

Portal »CBR« (realizovan 2006. godine) funkcioniše u okviru sajta Zavoda (www.zzzcg.org) kao javni servis zapošljavanja, koji omogućava brzu razmjenu informacija između poslodavaca i tražioca zaposlenja putem Interneta, uz moderatorsku ulogu Zavoda. Postupak oglašavanja slobodnih radnih mjesta na portalu je potpuno automatizovan, tako da su informacije o aktuelnim poslovima dostupne svim zainteresovanim 24 časa dnevno.

U toku 2013. godine, **197.194** posjetilaca napravilo je 595.048 posjeta i pregledalo **5.034.691** stranica (8,46 stranica/posjeti). Prosječno vrijeme trajanja posjete je bilo oko 3 minuta.

- **Održavanje**

Uporedo sa ovim, odvijale su se i aktivnosti na korektivnom i perfektnom održavanju opreme, tehničke infrastrukture i postojećih programskih rješenja.

3.13. Izrada projekata EU i finansijsko upravljanje i kontrolu

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (jun 2013. godine) uspostavljena je nova organizaciona jedinica – Sektor za izradu projekata EU i finansijsko upravljanje i kontrolu. U okviru navedenog Sektora postoje dva odsjeka: Odsjek za izradu projekata EU i Odsjek za finansijsko upravljanje i kontrolu.

Odsjek za finansijsko upravljanje i kontrolu

Usvajanjem Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (PIFC – Public Internal Financial Control) date su opšte smjernice i objašnjenja o zahtjevima uspostavljanja adekvatnog sistema finansijskog upravljanja i kontrole. To je najznačajniji dio unutrašnje kontrole jer utiče na sve aktivnosti Zavoda. Taj sistem podrazumijeva da visoki i srednji menadžment ima obavezu i dužnost da uz pomoć finansijske kontrole obezbijedi najbolje korišćenje resursa i na taj način umanju gubitak, smanji mogućnost zloupotrebe imovine i spriječi pojavu korupcije. Cilj uspostavljanja ovog Sektora, kao nove organizacione jedinice, je da se obezbijedi potrošnja budžetskih sredstava kao i sredstava iz EU na transparentan, efektivan, ekonomičan i efikasan način (pravilo 3 E).

U Zavodu za zapošljavanje CG već postoji određeni nivo unutrašnje finansijske kontrole koji se sprovodi u skladu sa Zakonom o budžetu, Uputstvom o radu državnog trezora i ostalim propisima koji regulišu ovu oblast. Da bi se poboljšao sistem unutrašnje finansijske kontrole neophodno je da se uspostavi formalni okvir FMC (Financial Management and Control) koji će objediniti sva finansijska pitanja koja utiču na rad Zavoda i ostvarivanje njegovih ključnih ciljeva i misije. Zbog toga je neophodno da se uradi čitav set internih pravila i procedura koje svi zaposleni razumiju i primjenjuju u svom radu. Ona moraju biti objedinjena, formalizovana i predstavljati vodič svim zaposlenim u svom radu a naročito u oblasti finansija (Knjiga procedura). To znači da svi procesi a naročito finansijski moraju biti dokumentovani korak po korak i da svi formulari, izvještaji i sl. moraju biti uključeni u interna pravila i procedure. Knjiga procedura je radni dokument koji se redovno ažurira i daje praktične informacije svim zaposlenim.

U 2013. godini je urađen značajan dio procedura (38) koje je neophodno ažurirati u toku ove godine zbog donošenja novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. U tom pravcu zaposleni u Odsjeku su preduzeli neke aktivnosti kao što su sastanci sa rukovodiocima sektora, dogovori, dostavljanje postojećih procedura radi usaglašavanja sa novom sistematizacijom itd.

Imajući u vidu ostale poslove iz nadležnosti ovog Odsjeka (identifikovanje i procjenu rizika, identifikovanje procesa i radnih mjesta rizičnih u pogledu korupcije, izradu Plana integriteta, analizu postojećih i određivanje potrebnih dodatnih ili nepotrbnih kontrola) zaposleni su obavezni da pohađaju seminare i

obuke u skladu sa planom koji donosi Ministarstvo finansija kao koordinator uspostavljanja ovog novog sistema u javnom sektoru. Ovaj proces je tek otpočeo i na Ministarstvu finansija je glavna odgovornost da osposobi zaposlene za sprovođenje PIFC-a.

U Odsjeku se rade i poslovi iz oblasti privatizacije što u izvjesnoj mjeri usporava rad na drugim poslovima iz naše nadležnosti. U 2013. godini su neka preduzeća poslije više godina izašla iz stečaja (»Trgopromet« Cetinje, »Transservis« – Bijelo Polje, »Dekor« – Rožaje, »Obnova« – Podgorica) što je dovelo do značajnih aktivnosti vezanih za tu problematiku. Prodate su akcije AD »Trgokop« - Podgorica, na berzi za obveznice stare devizne štednje. Raskinut je Ugovor o prodaji akcija AD »Marina« - Bar. Donesena je Odluka o davanju saglasnosti na prenos potraživanja sa Duvanskog kombinata u stečaju AD Podgorica i Duvankomerca u stečaju DOO Podgorica na Investiciono razvojni fond CG i brisanje hipoteke sa nepokretnosti.

U Odsjeku su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore predviđena 4 radna mjesta a za sada su raspoređena 2 zaposlena lica.

3.14. Instrumenti za predpristupnu podršku (IPA)

IPA KOMPONENTA I – Podrška tranziciji i jačanju institucija

Osnovni cilj Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA) je da zemljama korisnicama (Albanija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Srbija, Kosovo i Turska) pruži podršku na putu ka EU.

U ovoj komponenti IPA programa, Zavod je učestvovao u implementaciji jednog dijela IPA projekta za čiju implementaciju su bili zaduženi Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Ministarstvo prosvjete. Projekat je uspješno realizovan do kraja 2012. godine.

Početkom 2013. godine, Zavod je posjetila delegacija EU u cilju monitoringa ovog projekta. Zaključeno je da je projekat od strane ZZZCG, uspješno sproveden.

PROJEKTI IPA II – Regionalna i prekogranična saradnja

Zavod je u 2013. godini konkurisao sa 2 IPA CBC projekta u saradnji sa aplikantima iz Albanije. U jednom projektu bi se ZZZCG trebao pojaviti kao vodeći Aplikant, dok bi Aplikant 2 bio Zavod za zapošljavanje Skadar. Projekat se odnosi na jačanje saradnje dva Zavoda za zapošljavanje u cilju smanjenja broja nezaposlenih, kroz uključivanje podrške dijaspore. Partneri u projektu su IOM (International Organization for Migration) Crne Gore i Albanije.

U drugom projektu ZZZCG se pojavljuje kao Aplikant 2 u projektu, dok je vodeći Aplikant NVO iz Skadra. Projekat bi poboljšao zapošljavanje žena u pograničnom regionu Crne Gore i Albanije kroz podsticanje razvijanja biznis ideja, posebno u turizmu, a sve u cilju samozapošljavanja.

Takođe, pripremljene su i 2 projektne ideje, na osnovu kojih će se konkurisati na Poziv za prijavu projekata u prekograničnoj saradnji sa BiH. Poziv se očekuje početkom jula 2013. godine:

1. Jedan projekat se odnosi na osobe sa invaliditetom i trebalo bi da se implementira između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske.

2. Drugi projekat se odnosi na privredni razvoj dva regiona kroz promociju turizma, a implementirao bi se između Biroa rada Herceg Novi i Turističke organizacije Trebinje. Očekuje se ocjenjivanje predloženih projekata od strane EU.

IPA IV – Razvoj ljudskih resursa

Decembra mjeseca 2010. godine, Crna Gora je dobila status kandidata za pristup EU. Da bi mogla koristiti fondove IPA programa III, IV i V, potrebno je za ove komponente izraditi Operativni plan. Za svaku komponentu su određena Ministarstva koja će biti nadležna za projekte u okviru ovih komponenti. Obzirom da se komponenta IV odnosi na razvoj ljudskih resursa, to će za nju nadležno biti Ministarstvo rada i socijalnog staranja, a obzirom da je to Ministarstvo resorno za ZZZCG, to će značajnu ulogu imati upravo ova institucija u komponenti IV.

Zavod je istakao značaj Aktivnih mjera politike zapošljavanja u Operativnom planu, te je Evropska Komisija usvojila da upravo AMPZ budu prioritet 1 u pomenutom Operativno programu. Konačna verzija Operativnog programa je usvojena u prvoj polovini 2013. godine, u toku je formiranje članova koji će učestvovati u implementaciji i monitoringu istog. Iznos odobrenih sredstava za prioritet 1. je 2.000.000 €, dok sopstveno učešće iznosi 15%.

IPA ADRIATIC PROJEKAT

Zavod za zapošljavanje je, kao jedan od 11 partnera iz 4 zemlje u regionu, u martu 2011. godine započeo sa implementacijom IPA Adriatic projekta „SLID“. Sredstva dobijena od EU za Zavod za zapošljavanje su 142.731€, od čega 15% je neophodno obezbijediti sopstveno učešće – plate zaposlenih angažovanih na projektu.

Specifično za ovu vrstu projekata jeste retroaktivna nadoknada utrošenih sredstava koja se uplaćuje tek nakon prikazanih utrošenih sredstava. Obzirom da dobijeni projekat spada u prvi ove vrste, odobreno je od strane EU da se uplati svim partnerima predfinansiranje od 20% u odnosu na odobrena sredstva, koja su do sada namjenski utrošena. U toku je pisanje Drugog Progres izvještaja i Izvještaja o sprovedenim aktivnostima koja se dostavljaju FLCO-u na usvajanje.

Međutim, na retroaktivnu uplatu utrošenih sredstava se čeka više od pola godine. Stoga, da bi se projekat implementirao uspješno i da ne bi došlo do povraćaja novca, Zavod za zapošljavanje treba da ima još 100.000€ na raspolaganju, kojima bi se pokrile sve planirane aktivnosti po projektu. Najveći dio sredstava je bio planiran na organizaciju tri seminara za osobe koje bi bile radno angažovane u Rehabilitacionom centru i na opremanje Rehabilitacionog centra, kako bi konačno započeo sa radom.

Svake, pa i ove godine je traženo od Ministarstva finansija da nađe mogućnost i obezbijedi novčanu pozajmicu za uspješnu realizaciju ovog projekta. Međutim, podrška je i ove godine izostala, što može ozbiljno ugroziti implementaciju ovog projekta i dovesti do povraćaja sredstava dobijenih od strane EU do sada, što takođe, onemogućava opremanje Rehabilitacionog centra i odlaganja njegovog početka rada.

Projekat prekogranične saradnje MNE/Albanija

Zavod za zapošljavanje-odsjek za EU projekte je obaviješten od strane našeg partnera - Unije poslodavaca Carne Gore da je odobren projekat pod nazivom **”Prekogranične rute za jačanje turističkog sistema i ekonomski razvoj Skadarskog jezera (”Cross-itineraries for Tourism System Empowerment and Economic development– Skadar Lake”)**, gdje je Unija poslodavaca glavni aplikant a ZZZCG, partner u projektu. Projekat je vrijednosti oko 180.000,00 Eur za Crnu Goru i oko 220.000,00Eur za Albaniju. Napominjemo da će UPCG ucestvovati sa 15% odobrenih sredstava.

Glavni cilj projekta je obezbjeđenje dugoročne kulturne i turističke ponude Skadarskog jezera u cilju stvaranja pozitivne ekonomske klime za uključivanje šireg područja u turističke rute, kao i jačanje kapaciteta ciljnih grupa projekta u Crnoj Gori i Albaniji.

Projekat će trajati 2 godine a počće sa realizacijom u prvoj polovini 2014. godine.

Ostali projekti EU

Projekat UN - UNIFEM- Izvještaj o evaluaciji

Naziv projekta: “Razvoj **kapaciteta** Zavoda za zapošljavanje u oblasti ravnopravnosti polova na tržištu rada”, iznos sredstava: 19,730.00 €

UNWOMEN predstavlja dio UN i to je nerezidentna organizacija Ujedinjenih Nacija . Od aprila 2010. godine, UNIFEM sprovodi trogodišnji regionalni projekat **“Unaprjeđenje ekonomskih i socijalnih prava žena u Srbiji i u Crnoj Gori”**, koji finansira Ministarstvo spoljnih poslova Norveške. Cilj projekta je bio poboljšanje kapaciteta institucije zapošljavanja na eliminaciji rodno zasnovane

diskriminacije na tržištu rada u Crnoj Gori, odnosno onih koji treba da poštuju i štite radna prava žena da sprovode nacionalne i međunarodne obaveze vezane za ekonomska prava žena.

Projekat u Crnoj Gori trajao je dvije godine i imao je za cilj podršku Zavodu kako bi povećao svoje interne kapacitete da zaposleni prilikom svog svakodnevnog rada sa strankama prepoznaju rodno zasnovanu diskriminaciju prilikom zapošljavanja, kao i da politike i procedure ove institucije budu „orodnjene“. Ovo je odskočna daska za stvaranje pristupa i modeliranje programa u buduću koji će dovesti do većeg zapošljavanja teže zapošljivih žena i uključivanje nediskriminatornih standarda pri zapošljavanju.

Krajem 2013. godine imali smo zadnju komisiju za evaluaciju i dobili pozitivan izvještaj o uspješnoj realizaciji projekta.

Predlog projekat - EURES

Odsjek za EU projekte je u toku 2013. godine pratio sve međunarodne pozive za projekte i pripremio nekoliko projektnih ideja u formi predviđenoj po EU standardima:

1. EURES-projekat, koji je urađen u formi TWINING projekta, odnosno predlog projekta, a koji ima za cilj osposobljavanje zaposlenih u ZZZCG za komunikaciju izvan Crne Gore, odnosno, između Zavoda za zapošljavanje u zemljama Evrope, po pitanju mobilnosti radne snage, praćenja međunarodnih konkursa za slobodna radna mjesta, pripremi zaposlenih u obavljanju poslova vezanih za EURES, odnosno međunarodne standarde EU;

2. ISO standard kvaliteta-projekat kojim bi se poboljšala organizovanost poslovanja ZZZCG, kroz poštovanje pravila i procedura poslova. Projekat je namijenjen i razvoju IT strukture u ZZZCG.;

Odsjek za EU projekte

Prema novoj sistematizaciji i organizaciji rada, Odsjek za EU projekte počeo je sa radom u oktobru 2013. godine, a do tada su zaposleni bili raspoređeni u Centru za ljudske resurse koji je ukinut i dio službenika (njih 4) raspoređeno u pomenuti Odsjek.

U Odsjeku za EU projekte, vrše se poslovi Zavoda koji se odnose na: pripremu i sprovođenje međunarodnih projekata, saradnju sa ostalim organizacionim jedinicama Zavoda u pripremi projektnih predloga, monitoringa i evaluacije projektnih aktivnosti kao i saradnju i koordinaciju sa drugim državnim i međunarodnim institucijama pri programiranju, izradi projektne dokumentacije i sprovođenju projekata.

Za funkcionisanje ovog Odsjeka, pored stručnosti zaposlenih, neophodno je planirati i budžetom predvidjeti određena sredstva za sufinansiranje projekata prije predaje predloga-projekata, jer projekti prolaze 3 faze eliminacije:

- 1. Formalni:** pozivom naznačena dokumenta treba da su predata na vrijeme,
- 2. Administrativni,** finansijski izvještaj za zadnje 3 godine gdje treba da se prikaže da su sredstva za sufinansiranje planom predviđena kao i eventualno dodatne dokaze,
- 3. Kvalitet projekta i njegova održivost,** što podrazumijeva istraživanje i baziranje na rezultatima strateških dokumenata, analizu postojećeg stanja, planove za period koji obuhvata projekat, socijalno partnerstvo i saradnju sa ostalim partnerima.

Za 2013. godinu **Zavod** nije planirao i opredijelio sredstva za sufinansiranje EU projekata, zbog smanjenja ukupnih sredstava budžeta.

3.15. EURES

Crna Gora (CG) je u procesu pridruživanja Evropskoj uniji (EU). Zavod je u cilju potpune harmonizacije svoje metodologije rada sa metodologijama rada javnih službi za zapošljavanje EU formirao Odsjek za EURES i međunarodno posredovanje.

EURES (European employment service) je mreža javnih zavoda za zapošljavanje zemalja članica Evropskog ekonomskog prostora koji su u partnerstvu s Evropskom komisijom. Evropski ekonomski prostor obuhvata 28 država članica EU, kao i Norvešku, Lihtenštajn, Island i Švajcarsku.

EURES mreža pokrenuta je 1993. godine i instrument je poboljšanja mobilnosti odnosno prostorne i profesionalne pokretljivosti radne snage na evropskom tržištu rada. Cilj EURES mreže je olakšavanje slobodnog kretanja radnika unutar zemalja članica Evropskog ekonomskog prostora. Svrha EURES je pružanje informacija, savjetovanja i usluga posredovanja svim zainteresovanim licima i organizacijama. Ciljna grupa EURES mreže su: nezaposlena lica i sva lica koja traže zaposlenje, studenti, poslodavci i udruženja poslodavaca, sindikati, nastavno-naučne ustanove i druge partnerske organizacije. Putem EURES mreže se promoviše razvoj jedinstvenog evropskog tržišta rada otvorenog svim radnicima zemalja članica evropskog ekonomskog prostora, međudržavnu, međuregionalnu i međugraničnu razmjenu slobodnih radnih mjesta i prijava za zapošljavanjem, kao i transparentnost i razmjenu informacija o pojedinim nacionalnim/regionalnim tržištima rada, uslovima života, obrazovanja, te metodologiji i indikatorima na statističkom nivou.

Odsjek za EURES i međunarodno posredovanje je 2013. godine sistematizovan u okviru Sektora za poslove zapošljavanja. Odsjek čine načelnica Odsjeka, ujedno i EURES menadžerka za Crnu Goru i 3 EURES savjetodavca u biroima rada Podgorica, Bar i Bijelo Polje.

ZZZCG je uključen u više pregovaračkih poglavlja u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Poglavlje koje se najviše tiče rada ZZZ i direktno utiče na njegovo funkcionisanje je pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika.

U okviru ovog poglavlja, predstavnici ZZZ su prisustvovali eksplanatornom i bilateralnom sastanku u Briselu. Tema eksplanatornog sastanka, održanog u maju 2013. godine, je bila predstavljanje relevantne pravne tekovine EU koja se odnosi na slobodno kretanje radne snage unutar EU, odnosno omogućava funkcionisanje jednog od osnovnih principa na kojima se zasniva EU.

Na bilateralnom skriningu, održanom u junu 2013. godine, članovi radne grupe su ekspertima Evropske komisije predstavili crnogorsko zakonodavstvo u ovoj oblasti.

Prezentacijama su obuhvaćene teme koje se odnose na: pristup tržištu rada, EURES, koordinaciju sistema socijalne sigurnosti i evropsku karticu zdravstvenog osiguranja.

U prezentacijama vezanim za pristup tržištu rada predstavljeni su važeći propisi Crne Gore kojima se uređuju pitanja zapošljavanja i rada stranaca, njihovog tretmana prilikom zapošljavanja i ostvarivanja prava iz rada i po osnovu rada, prava po osnovu nezaposlenosti, ulaska i boravka stranaca.

Komparirajući važeće propise u Crnoj Gori sa odredbama navedenih propisa EU, možemo reći da su u ovom trenutku djelimično usklađeni sa istima. U propisima se, za sada, u pogledu načina pristupa tržištu rada Crne Gore i obima njihovih prava, ne pravi razlika između stranaca – državljana EU i državljana trećih zemalja. Predstoji obaveza cjelovitog usaglašavanja našeg zakonodavstva sa evropskim, kako bi se ispoštovali standardi koji postoje u zemljama EU, a odnose se na načelo slobode kretanja radnika i prava koja iz toga proizilaze.

3.16. Međunarodna saradnja

Crna Gora je tokom 2013.godine predsjedavala Centrom javnih službi zapošljavanja država Jugoistočne Evrope/CPESEEC. U skladu sa Sjernicama o radu Centra, sjedište Centra se svake godine premješta u drugu državu potpisnicu, čija javna služba zapošljavanja preuzima obavezu prostornih, stručno-tehničkih, kadrovskih i finansijskih uslova za funkcionisanje Centra. Praksa je da država domaćin održi dvije direktorske i dvije stručne konferencije,

na teme koje su relevantne za države članice i uz učešće međunarodnih i domaćih eksperata.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je organizovao 11. Direktorsku konferenciju na temu »Uticaj ekonomske krize na zapošljavanje mladih – efekti stimulativnih finansijskih paketa« i 12. Stručnu konferenciju CPESSEC-a pod nazivom »Uloga i značaj vještina upravljanja karijerom u cilju povećanja zapošljivosti«. Konferencije su održane početkom aprila u Budvi. Na konferenciji su učestvovala delegacije svih devet država članica i delegacija Nacionale službe za zapošljavanje Mađarske u svojstvu gosta, uz učešće gostiju iz GIP International i Pole emploi iz Francuske te Papilot Zavoda iz Ljubljane.

U novembru su održane 12. Direktorska konferencija CPESSECa na temu »Javne službe zapošljavanja u funkciji povećanja nivoa konkurentnosti privrede« i 11. Stručna konferencija pod nazivom »Uloga medija u promociji politika zapošljavanja i u promjeni stavova učesnika na tržištu rada«. Učestvovala su delegacije deset država članica. Naime, Nacionalna služba za zapošljavanje Mađarske je, na sopstveni zahtjev, na početku 12. Direktorske konferencije primljena u punopravno članstvo CPESSECa. Svoje iskustvo su sa učesnicima podijelili stručnjaci iz nacionalnih službi za zapošljavanje iz Francuske, Austrije i Njemačke. U radu konferencija je učestvovala i predstavnica Svjetske organizacije javnih službi za zapošljavanje/WAPES, zadužena za region Evrope. Konferencije su ocijenjene veoma uspješnim, interesantnim i korisnim za razmjenu iskustava, obzirom da su teme bile podjednako relevantne za sve države učesnice.

Pored organizacije konferencija, predsjedavajuća država je u obavezi i da, u saradnji sa kolegama iz drugih država članica, pripremi zajednički statistički bilten. Metodologiju izrade statističkog biltena su dogovorili eksperti za statistiku država članica. Bilten sadrži osnovne informacije o državama, makroekonomske i demografske indikatore, podatke iz ankete o radnoj snazi i administrativne podatke, podatke o zaposlenost, nezaposlenost i o izdatim radnim dozvolama, kao i realizovane mjere aktivne i pasivne politike zapošljavanja. Veći dio podataka je dat kroz uporedni pregled za posljednjih deset godina (2012 – 2010). Statistički bilten br. 4 je završen krajem oktobra i postavljen na website CPESSECa.

Zaposleni u Odjeljenju za unutrašnju reviziju su početkom marta boravili u radnoj posjeti Odjelu unutarnje revizije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, koje ima desetogodišnju praksu i veliko iskustvo u izvršavanju ovih poslova. Tokom dvodnevnog boravka, unutrašnji revizori Zavoda su upoznati sa zakonskim osnovama internih revizija, konceptom priručnika za internu reviziju, strateškim, godišnjim i pojedinačnim planiranjem internih revizija, sprovođenjem interne revizije, praktičnim primjerima, izvještavanjem o rezultatima internih revizija, praćenjem realizacije preporuka za interne revizije, koordinacijom eksterne revizije. Drugi dio radne posjete je bio posvećen oblasti IT revizije i obilasku Agencije za upravljenje državnom imovinom. Ova studijska posjeta je potvrda

kontinuiteta dobre saradnje između ZZZCG i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje/HZZ.

Početkom septembra, predstavnik Zavoda je boravio u studijskoj posjeti Pole emploi i GIP international, pod nazivom »Praćenje i pružanje pomoći vulnerabilnoj grupi nezaposlenih«, u okviru zajedničke delegacije Ministarstva rada i socijalnog staranja i ZZZCG. Studijska posjeta je obavljena u okviru Programa saradnje koji je sklopljen između GIP International i Ministarstva rada, zapošljavanja, profesionalne obuke i socijalnog dijaloga Republike Francuske, sa jedne strane i Ministarstva rada i socijalnog staranja Crne Gore, sa druge strane. Delegacija je posjetila Generalnu upravu Pôle emploi i Biro rada za grad Pariz, UNAPEI (Državnu udruhu i savez roditelja osoba ometenih u razvoju i njihovih prijatelja); agenciju Handipass, specijalizovanu agenciju Pôle emploi za rad sa osobama sa invaliditetom te ADF - Agenciju za razvoj zapošljavanja. Delegacija se upoznala sa specifičnostima tržišta rada u Francuskoj, tehnologijom rada sa nezaposlenim osobama sa akcentom na rad sa osobama sa invaliditetom i teže zapošljivim osobama, kao i sa saradnjom sa nevladinim udruženjima i provajderima koji za račun Pole emploi realizuju programe aktivne politike zapošljavanja.

U okviru istog Programa saradnje, Zavod je početkom oktobra bio domaćin seminara pod nazivom »Zelena ekonomija: vrijednosti i potencijal za zapošljavanje«. Predavači su bili eksperti iz Pole emploi, francuskog Zavoda za zapošljavanje, a učesnici na seminaru su bili zaposleni iz relevantnih ministarstava, Vladinih agencija, NVO sektora i iz Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Zavod je prepoznao oblast zelene ekonomije kao vrlo perspektivnu oblast koja će dovesti do značajnog otvaranja novih radnih mjesta i većeg zapošljavanja domaće radne snage. Stoga su iskustva Francuske, kao razvijene evropske države, izuzetno korisna za Crnu Goru. Eksperti su istakli da su pokretač »zelenih poslova« prije svega vladine strategije i razvoj tehnologije. Ove oblasti pružaju mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta, ali i ukazuju na potrebu da se veliki broj postojećih zanimanja »ozelenik«, na svim obrazovnim nivoima. Predstavljene su aktivnosti u oblasti razvoja »zelenih poslova« na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou u Francuskoj.

Predstavnici Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine su dva puta boravili u radnoj posjeti Zavodu. Cilj posjeta je bio razmatranje pitanja implementacije Sporazuma o socijalnom osiguranju između BiH i SRJ te Operativnog protokola potpisanog između Agencije za rad i zapošljavanje BiH i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, uključujući pitanja vezana za ostvarivanje prava na novčanu naknadu, potvrđivanje perioda osiguranja, razmatranje rokova za rješavanje predmeta. Razmatrana su i pitanja koja se odnose na mogućnost uvođenja elektronske razmjene podataka između naših institucija, na uvezivanje informacionih sistema Agencije za rad i zapošljavanje BiH i ZZZCG, na testne probe elektronske razmjene podataka o periodima osiguranja, kao i na razmjenu lozinki za kriptovanje navedenih podataka te konačno definisanje odredbi Operativnog protokola o elektronskoj razmjeni podataka.

Zavod je posjetila delegacije Tadžikistana, koja je boravila u Crnoj Gori pod pokroviteljstvom Evropske fondacije za obuku (ETF). Cilj studijske posjete je bio upoznavanje sa obrazovnim sistemom u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, na tržište rada, zapošljavanje i razvoj politika na osnovu relevantnih podataka sa tržišta rada. Delegaciji Tadžikistana su predstavljena iskustva Zavoda u organizovanju procesa obuka i obrazovanja, saradnja sa izvođačima obuka, učešće u kreiranju obrazovnih programi, saradnja sa poslodavcima i prezentovane specifičnosti tržišta rada u Crnoj Gori.

Relevantni stručnjaci Zavoda su učestvovali međunarodnim skupovima i seminarima: u Skoplju (»Osnaživanje službi za zapošljavanje«, koji je realizovao Međunarodni trening centar MORa u saradnji sa Radnim timom MOR-a za dostojan rad i Kancelarijom MOR-a iz Budimpešte); u Beogradu (»Mladi i planiranje karijere«, u organizaciji Nacionalne službe za zapošljavanje Republike Srbije i Međunarodne organizacije rada, kao dio zajedničkog UN programa PBILD u Južnoj Srbiji »Izgradnja mira i inkluzivni lokalni razvoj«); u Ohridu (»Razmjena iskustava o funkcionisanju i izgradnji kapaciteta Javnih službi za zapošljavanje«, koju je organizovao TAIEX u saradnji sa Agencijom za zapošljavanje Makedonije); na međunarodnoj IT konferenciji 'Sinergija 2013' u Beogradu; u Litvaniji (trening lokalnog tima za izradu Lokalnog plana akcije za mlade u Bijelom Polju); u Beču (Međunarodna konferencija stejkholdera u okviru Strategije EU za Dunavski region, pod nazivom »Vještine, kompetencije, inkluzija« - Razvoj inovativnih politika i projekata iz oblasti ljudskih resursa u Dunavskom regionu).

3.17 Javne nabavke

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ("Sl. list CG", br. 42/11), Planom javnih nabavki i odlukama Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje u periodu 01.01.- 31.12.2013.godine pokrenuto je 17 (sedamnaest) postupaka. Predmetni postupci javnih nabavki provedeni su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama metodom otvorenog postupka javnih nabavki (javni poziv, javni tender) i šoping metodom. U otvorenom postupku putem javnog nadmetanja provedeno je 9 (devet) postupka javnih nabavki: nabavka goriva za službena vozila i goriva za grijanje po partijama za potrebe biroa rada Nikšić, nabavka kancelarijskog materijala i sredstava za higijenu po partijama, nabavka potrošnog materijala, ugovaranje usluga za emitovanje televizijske emisije, ugovaranje usluga održavanja softvera po partijama, ugovaranje usluga izarade softvera po narudžbi korisnika, ugovaranje usluga štampanja materijala, ugovaranje usluga fiksne telefonije, ugovaranje usluga mobilne telefonije po partijama i ugovaranje usluga građevinskih radova. Šoping metodom provedeno je 6 (šest) postupaka javnih nabavki: za pružanje usluga tehničkog pregleda i registracije za službenih vozila, za pružanje usluga osiguranja imovine i lica po partijama, za pružanje poštanskih usluga, pružanje usluga popravke održavanja, i instaliranja po partijama, za nabavku kancelarijske opreme, za nabavku telefonske centrale.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore je pokrenuo postupak javne nabavke šoping metodom za pružanje usluga izrade programske opreme (softvera) po narudžbi korisnika (web.sajt Zavoda) koji je u prvom objavljivanju obustavljen (nije dostavljena nijedna ispravna ponuda), tako da je ovaj postupak ponovo pokrenut u 2013. godini, a realizovati će se u 2014. godini. Postupak ugovaranja usluga parkiranja je pokrenut u 2013. godine a realizovati će se u 2014. godini.

Nabavka usluga mobilne telefonije je okončana u postupku po žalbi, pa je realizacija iste prenijeta u 2014. godinu.

U sedam pokrenutih postupaka javnih nabavki putem javnog tendera za vrednovanje ponuda je primijenjen kriterijum - najniža ponuđena cijena, a u dva kriterijum ekonomski najpovoljnija ponuda.

U izvještajnom periodu vršene su nabavke neposrednim sporazumom, shodno Zakonu o javnim nabavkama, koje nijesu prelazile iznos od 22.224,85 eura, odnosno 9% ukupnog Budžeta za javne nabavke u 2012. godini.

3.18 Normativno pravni poslovi

Normativna- pravna djelatnost

U toku 2013. godine vršeni su poslovi Zavoda, koji se odnose, na:

- Učešće u izradi Zakona o strancima;
- Učešće u izradi Međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju;
- Učešće u izradi podzakonskih akata:
 - Odluke o utvrđivanju broja radnih dozvola za strance za 2014. godinu,
 - Uredbe o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica,
- Izradu podzakonskih akata Zavoda za zapošljavanje Crne Gore:
 - Statuta o izmjenama dopunama Statuta Zavoda zapošljavanje,
 - Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje.
- Drugi pravni poslovi na sprovođenju zakona:
- Obezbeđivanje jedinstvene primjene propisa u oblasti zapošljavanja i ostvarivanja prava iz osiguranja od nezaposlenosti;
- Praćenje i analiziranje zakonskih i drugih propisa iz oblasti zapošljavanja:
- Učešće u pripremi ugovora i sporazuma koje zaključuje Zavod;
- Pripremu predloga odluka i zaključaka Upravnog odbora Zavoda;
- Praćenje propisa iz oblasti zapošljavanja i rada stranaca i zaštite građana Crne Gore na radu u inostranstvu;
- Praćenje propisa iz oblasti javnih nabavki i učešće u sprovođenju postupka javnih nabavki;
- Vođenje prvostepenog upravnog postupka po zahtjevu za slobodan pristup informacijama;
- Učešće u pripremi internih pravila i procedura na osnovu zakona i drugih propisa;

- Primjenu Međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju u dijelu osiguranja za slučaj nezaposlenosti;
- Vođenje drugostepenog upravnog postupka po žalbama;
- Postupanje po inicijativama, predstavkama i pritužbama;
- Postupanje po tužbama i presudama u upravnom sporu;
- Izrada uputstava, kojima se obezbjeđuje jedinstvena primjena propisa iz oblasti osiguranja za slučaj nezaposlenosti;

Pregled sudskih sporova

U toku 2013.godine Zavod za zapošljavanje Crne Gore je u svojstvu tužioca ili tuženog vodio pred Osnovnim sudovima u Crnoj Gori i Privrednim sudovima u Podgorici i u Bijelom Polju sporove iz različitih pravnih osnova, kao što su: povraćaj kredita za samozapošljavanje po tužbama za raskid ugovora, zatim statusnih sporova, sporova iz osnova privatizacije i transformacije, naknada šteta, radnih odnosa i slično.

U sporovima za naplatu nevraćenih kredita za samozapošljavanje, na kraju 2013. godine vođeno je 129 sudskih postupaka (za kredite odobrene posredstvom bivše Banke za razvoj, i 141, za kredite odobrene posredstvom Montenegrobanke). U toku godine je nastavljena praksa utvrđivanja novih planova otplate preostalih dugovanja, kojom je dužnicima pružena još jedna prilika da pokušaju da, prema realnim mogućnostima, izmire dug. U protivnom, očekuje se pokretanje novih izvršnih postupaka, kojima će se tražiti naplata na novčanim potraživanjima žiranata, ovdje solidarnim dužnicima, kao i postupaka za prodaju nepokretnosti koje služe kao obezbjeđenje potraživanja po ugovorima o fiduciji sa Zavodom za zapošljavanje. Navedeni poslovi su trajnog karaktera, pa se u pojedinim fazama postupka nalaze pred različitim sudovima.

U sporovima iz osnova privatizacije i transformacije Zavod za zapošljavanje je utužen kao solidarni tuženi, zajedno sa Fondom za razvoj Crne Gore i Fondom PIO Crne Gore ili samostalno. Pravni osnov u ovim sporovima je uglavnom poništaj ugovora o kupoprodaji akcija, naknada štete ili utvrđivanje broja ili vrijednosti akcija manjinskih akcionara. Sporovi se, u zavisnosti od faze u postupku, vode pred različitim sudovima (pred Privrednim sudom u Crnoj Gori i drugim vanrednim pravnim sredstvima pred Vrhovnim sudom Crne Gore), tako da se u određenom broju slučajeva ne može na potpuno izvjestan način utvrditi vrijeme okončanja spora ni konačan ishod.

Broj predmeta iz osnova privatizacije i transformacije se mijenja i smanjen je u odnosu na prethodni period. Međutim broj predmeta iz drugih osnova se povećava kao što su krivični predmeti, u kojima se Zavod za zapošljavanje pojavljuje u svojstvu oštećenog, zatim fizička dioba imovine uz preduzećima koja su transformisana i u kojima je Zavod za zapošljavanje akcionar (po osnovu vlasništva nad akcija), radni sporovi i drugo

PRILOG

Nezaposleni

- po opštinama i stepenima stručne spreme -

(Tab. 17.)

Opština	Σ	Žene	Stepen stručne spreme									
			I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Andrijevica	466	172	93	8	113	181	2	10	0	59	0	0
Berane	2135	884	420	45	400	708	3	52	1	499	7	0
Budva	768	426	102	25	150	230	7	33	0	208	12	1
Bijelo Polje	3918	1727	657	145	1094	1229	27	91	0	664	11	0
Bar	1868	992	279	67	366	439	17	56	1	617	26	0
Cetinje	1554	805	441	60	269	451	10	37	0	280	6	0
Danilovgrad	948	478	160	23	247	300	10	9	0	196	2	1
Herceg Novi	1336	724	86	129	319	296	26	54	0	415	11	0
Kotor	943	528	53	60	233	216	8	65	0	301	7	0
Kolašin	806	308	177	18	227	231	6	16	0	131	0	0
Mojkovac	699	290	105	30	236	190	1	17	0	119	1	0
Nikšić	3997	2181	274	103	773	1205	9	112	1	1476	41	3
Podgorica	8478	4472	959	258	1363	2302	102	176	1	3243	71	3
Plav	502	171	103	4	77	151	4	17	0	143	3	0
Plužine	137	68	14	0	46	46	1	2	0	28	0	0
Pljevlja	2560	1145	409	100	684	856	26	57	6	413	9	0
Rožaje	1184	473	213	23	217	247	4	61	0	414	5	0
Šavnik	90	34	9	3	20	38	0	2	0	18	0	0
Tivat	744	363	76	37	176	173	33	29	0	216	4	0
Ulcinj	1068	471	255	52	232	208	6	23	0	276	13	3
Žabljak	313	143	37	1	64	147	2	4	0	58	0	0
UKUPNO=	34514	16855	4922	1191	7306	9844	304	923	10	9774	229	11
			6113		17454			10947				

Stopa nezaposlenosti
- po opštinama -

(Tab. 18.)

	Opština	31.12.2012.	31.12.2013.	Nominalna razlika	Indeks
Rb	1	2	3	4	5
1	Andrijevića	28.52	32.50	3.98	113.96
2	Berane	17.53	19.74	2.21	112.61
3	Budva	8.35	8.74	0.39	104.67
4	Bijelo Polje	26.02	26.59	0.57	102.19
5	Bar	8.83	11.49	2.66	130.12
6	Cetinje	22.72	23.24	0.52	102.29
7	Danilovgrad	11.69	13.42	1.73	114.80
8	Herceg Novi	10.04	10.49	0.45	104.48
9	Kotor	11.39	10.51	-0.88	92.27
10	Kolašin	21.68	26.24	4.56	121.03
11	Mojkovac	21.62	24.45	2.83	113.09
12	Nikšić	13.15	15.51	2.36	117.95
13	Podgorica	9.72	11.25	1.53	115.74
14	Plav	9.38	13.22	3.84	140.94
15	Plužine	6.94	9.70	2.76	139.77
16	Pljevlja	22.59	22.13	-0.46	97.96
17	Rožaje	18.21	17.71	-0.5	97.25
18	Šavnik	11.97	11.84	-0.13	98.91
19	Tivat	14.19	13.08	-1.11	92.18
20	Ulcinj	13.60	17.21	3.61	126.54
21	Žabljak	19.11	23.27	4.16	121.77
22	Crna Gora	13.46	14.88	1.42	110.55

Nezaposleni
- prema dužini traženja zaposlenja i stepenima stručne spreme -
(Tab.19.)

Dužina traženja zaposlenja	Stepen stručne spreme										Σ
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII	
Do 6 mjeseci	1,302	179	1,763	3,361	47	209	2	4,026	86	4	10,979
Žene	529	107	653	1,778	10	113	1	2,422	58	2	5,673
Preko 6 do 9 mjeseci	254	64	448	693	14	66	2	562	21	1	2,125
Žene	118	41	193	372	3	39	1	358	15	0	1,140
Preko 9 do 12 mjeseci	274	45	415	628	7	59	3	714	14	2	2,161
Žene	101	25	174	332	1	35	2	441	9	0	1,120
Preko 1 do 3 godine	882	189	1,576	2,358	54	259	3	3,707	86	3	9,117
Žene	352	105	567	1,284	4	144	2	2,233	52	0	4,743
Preko 3 do 5 godina	686	172	1,100	1,171	59	136	0	532	16	0	3,872
Žene	249	95	402	630	5	71	0	333	10	0	1,795
Preko 5 do 8 godina	807	175	1,073	926	86	121	0	174	5	1	3,368
Žene	259	72	326	487	6	40	0	88	2	1	1,281
Preko 8 godina	717	367	931	707	37	73	0	59	1	0	2,892
Žene	171	140	328	407	2	33	0	22	0	0	1,103
Ukupno:	4,922	1,191	7,306	9,844	304	923	10	9,774	229	11	34,514
Ukupno žene	1,779	585	2,643	5,290	31	475	6	5,897	146	3	16,855

Nezaposleni
- prema godinama starosti -
(Tab. 20.)

Godine života	Stepen stručne spreme										Σ
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII	
Do 18 godina	35	2	24	1	0	0	0	0	0	0	62
Žene	17	1	12	0	0	0	0	0	0	0	30
Preko 18 do 25	488	34	1010	2667	24	10	6	2727	29	1	6996
Žene	200	14	304	1220	10	3	4	1742	22	0	3519
Preko 25 do 30	330	66	702	1148	12	92	2	4200	136	0	6688
Žene	111	33	227	581	1	44	1	2442	91	0	3531
Preko 30 do 40	715	215	1395	1717	14	297	1	1970	41	5	6370
Žene	270	98	553	1070	2	188	1	1236	23	2	3443
Preko 40 do 50	967	333	1387	1752	43	184	0	450	11	1	5128
Žene	422	179	638	1110	7	111	0	308	5	0	2780
Preko 50 godina	2387	541	2788	2559	211	340	1	427	12	4	9270
Žene	759	260	909	1309	11	129	0	169	5	1	3552
Ukupno:	4922	1191	7306	9844	304	923	10	9774	229	11	34514
Ukupno žene:	1779	585	2643	5290	31	475	6	5897	146	3	16855

Nezaposleni
- prema dužini radnog staža i stepenima stručne spreme –

(Tab. 21.)

Dužina Radnog staža	Stepen stručne spreme										Ukupno
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII	
Bez staža	927	243	1,236	2,598	30	118		4,691	92	4	9,939
Žene	363	93	407	1,215	10	64	62	2,710	62	1	4,925
Do 1 godine	476	76	689	1,293	7	86	7	1,464	35	0	4,133
Žene	205	47	245	673	2	40	19	905	19	0	2,141
Preko 1 do 2	212	53	394	587	8	90	0	1,430	48	1	2,823
Žene	93	34	162	333	3	49	35	901	35	1	1,611
Preko 2 do 3	153	53	273	421	3	48	0	541	14	0	1,506
Žene	64	33	112	263	1	30	9	360	9	0	872
Preko 3 do 5	211	67	519	671	6	71	1	590	16	0	2,152
Žene	89	40	221	424		49	10	414	10	0	1,247
Preko 5 do 10	342	121	813	1,084	9	155	1	481	8	1	3,015
Žene	158	76	350	714	1	100	5	317	5	0	1,722
Preko 10 do 20	644	187	876	1,104	24	128	0	266	8	3	3,240
Žene	236	100	337	668	3	62	3	165	3	1	1,575
Preko 20 do 30	1,543	328	1,897	1,683	126	178	1	230	5	2	5,993
Žene	502	137	682	833	9	67	3	92	3	0	2,325
Preko 30	414	63	609	403	91	49	0	81	3	0	1,713
Žene	69	25	127	167	2	14	0	33	0	0	437
Sa stažom	3,995	948	6,070	7,246	274	805	10	5,083	137	7	24,575
Žene	1,416	492	2,236	4,075	21	411	84	3,187	84	2	11,930
Ukupno:	4,922	1,191	7,306	9,844	304	923	10	9,774	229	11	34,514
Žene	1,779	585	2,643	5,290	31	475	6	5,897	146	3	16,855

Nezaposleni

- po opštinama, stepenima stručne spreme i polu -

(Tab.22.)

Opština	Ukupno	žena	I	I ž	II	II ž	III	II Iž	IV	IV ž	V	Vž	VI-1	VI-1 ž	VI-2	VI-2 ž	VII-1	VII-1 ž	VII-2	VII-2 ž	VIII	VIII ž
Andrijevića	466	172	93	25	8	1	113	35	181	80	2	1	10	2	0	0	59	28	0	0	0	0
Berane	2135	884	420	116	45	17	400	120	708	342	3	1	52	22	1	1	499	259	7	6	0	0
Budva	768	426	102	56	25	13	150	61	230	126	7	1	33	17	0	0	208	145	12	7	1	0
Bijelo Polje	3918	1727	657	220	145	61	1094	399	1229	639	27	4	91	43	0	0	664	353	11	8	0	0
Bar	1868	992	279	119	67	35	366	162	439	241	17	1	56	32	1	1	617	387	26	14	0	0
Cetinje	1554	805	441	225	60	35	269	97	451	252	10	2	37	21	0	0	280	171	6	2	0	0
Danilovgrad	948	478	160	72	23	13	247	86	300	168	10	0	9	7	0	0	196	130	2	2	1	0
H. Novi	1336	724	86	39	129	59	319	144	296	182	26	0	54	22	0	0	415	273	11	5	0	0
Kotor	943	528	53	16	60	35	233	97	216	121	8	1	65	29	0	0	301	225	7	4	0	0
Kolašin	806	308	177	50	18	14	227	69	231	95	6	0	16	5	0	0	131	75	0	0	0	0
Mojkovac	699	290	105	26	30	14	236	69	190	107	1	0	17	9	0	0	119	64	1	1	0	0
Nikšić	3997	2181	274	101	103	57	773	307	1205	643	9	2	112	82	1	0	1476	964	41	25	3	0
Podgorica	8478	4472	959	338	258	146	1363	482	2302	1300	102	12	176	106	1	0	3243	2033	71	53	3	2
Plav	502	171	103	35	4	0	77	11	151	66	4	0	17	3	0	0	143	53	3	3	0	0
Plužine	137	68	14	7	0	0	46	18	46	23	1	0	2	1	0	0	28	19	0	0	0	0
Pļjevlja	2560	1145	409	116	100	43	684	255	856	479	26	1	57	23	6	4	413	218	9	6	0	0
Rožaje	1184	473	213	67	23	3	217	57	247	139	4	0	61	23	0	0	414	182	5	2	0	0
Šavnik	90	34	9	5	3	1	20	4	38	14	0	0	2	2	0	0	18	8	0	0	0	0
Tivat	744	363	76	33	37	23	176	63	173	93	33	4	29	15	0	0	216	130	4	2	0	0
Ulcinj	1068	471	255	101	52	15	232	86	208	104	6	1	23	10	0	0	276	147	13	6	3	1
Žabljak	313	143	37	12	1	0	64	21	147	76	2	0	4	1	0	0	58	33	0	0	0	0
UKUPNO	34514	16855	4922	1779	1191	585	7306	2643	9844	5290	304	31	923	475	10	6	9774	5897	229	146	11	3

Novoprijavljeni
- prema stepenima stručne spreme -

(Tab.23.)

	Ukupno	Žene	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Prvi put, nema zapošljavanja	7945	3798	1861	27	695	2763	36	56	2	2456	46	3
Prvi put, ima zapošljavanja	3305	1522	638	45	597	1127	25	99	1	748	24	1
Nije prvi put, nema zapošljavanja	5136	2547	1500	58	962	1590	21	60	0	923	19	3
Nije prvi put, ima zapošljavanja	22243	12135	3059	647	5059	7253	99	766	11	5214	131	4
UKUPNO:	38629	20002	7058	777	7313	12733	181	981	14	9341	220	11

Novoprijavljeni
- prema starosnim grupama -

(Tab. 24.)

Rb	Starosna grupa	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Do 18 godina	174	134	2	37	1	0	0	0	0	0	0
2	Žene	104	85	1	18	0	0	0	0	0	0	0
3	Od 18 do 25 godina	11755	1509	42	1732	5077	58	19	8	3263	46	1
4	Žene	5856	733	20	607	2401	16	5	4	2038	32	0
5	Preko 25 do 30 godina	7874	887	46	1219	2020	20	152	1	3414	114	1
6	Žene	4230	379	27	462	1066	2	80	0	2131	82	1
7	Preko 30 do 35 godina	5022	878	86	1150	1361	11	254	1	1257	23	1
8	Žene	2743	407	58	466	786	1	179	0	834	11	1
9	Preko 35 do 40 godina	3638	854	101	859	1136	15	143	2	515	11	2
10	Žene	2013	397	62	377	709	3	101	1	358	5	0
11	Preko 40 do 45 godina	2852	762	134	703	892	15	107	0	234	5	0
12	Žene	1573	370	89	314	564	0	68	0	166	2	0
13	Preko 45 do 50 godina	2645	659	160	621	884	18	109	1	185	6	2
14	Žene	1396	329	101	291	508	2	65	1	98	1	0
15	Preko 50 do 55 godina	2077	594	110	445	700	13	90	0	120	4	1
16	Žene	982	267	61	179	386	2	40	0	46	1	0
17	Preko 55 do 60 godina	1325	447	71	344	277	20	65	0	97	2	2
18	Žene	547	202	39	111	129	0	28	0	37	1	0
19	Preko 60 godina	365	173	16	66	56	7	26	0	21	0	0
20	Žene	69	52	2	2	7	0	5	0	1	0	0
21	UKUPNO	38629	7058	777	7313	12733	181	981	14	9341	220	11
21	UKUPNO Žena	20002	3308	465	2887	6723	26	583	6	5859	143	2

Novoprijavljeni
- prema razlogu prestanka rada -

(Tab. 25.)

Rb	Razlog prestanka radnog odnosa	Ukupno	Žene	I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	01 Izrečena mera prestanka radnog odnosa zbog povrede radnih dužnosti i obaveza	71	16	19	2	21	24	0	0	0	5	0	0
2	02 Pismena izjava zapošljenog da želi da raskine radni odnos (otkaz ugovora o radu)	627	275	106	23	176	223	3	19	0	75	2	0
3	03 Zaključivanje sporazuma s poslodavcem o prestanku radnog odnosa	1320	716	180	45	310	496	8	34	0	240	7	0
4	06 Ako zapošljeni ne ostvaruje odgovarajuće rezultate rada, a nema radnog mesta na koje može biti raspoređen	2	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
5	07 Ako zapošljeni na probnom radu nije postigao odgovarajuće rezultate rada	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
6	09 Neopravdani izostanak s posla 5 radnih dana uzastopno	8	2	3	0	1	4	0	0	0	0	0	0
7	10 Neopravdani izostanak s posla 7 radnih dana sa prekidima u toku 3 meseca	4	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0
8	12 Ako su pri zasnivanju radnog odnosa precutani ili dati neistiniti podaci znacajni za zasnivanje radnog odnosa	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
9	13 Odbijanje raspoređivanja na drugo radno mesto na koje je zapošljeni raspoređen zbog potreba procesa rada	12	4	2	0	3	3	0	1	0	2	1	0
10	14 Odbijanje raspoređivanja iz jednog u drugo mesto rada, kod istog poslodavca	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
11	16 Odbijanje raspoređivanja na drugo radno mesto, pošto je utvrđeno da zapošljeni ne ostvaruje odgovarajuće rezultate rada	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
12	17 Odbijanje privremenog raspoređivanja, u slučaju sile ili drugih iznenadnih okolnosti, na druge poslove za koje se traži niži stepen stručne spreme	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	18 Odbijanje zapošljenog za cijim je radom prestala potreba da bude raspoređen na drugo odgovarajuće radno mesto sa punim radnim vremenom, kod istog poslodavca	20	8	5	1	8	3	0	1	0	1	1	0
14	20 Odbijanje zapošljenog za cijim je radom prestala potreba da se radno angažuje na obavljanju poslova koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi, odnosno radnoj sposobnosti	5	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0
15	22 Isplacena jednokratna novčana naknada zapošljenom za cijim je radom prestala potreba	74	42	9	3	21	22	1	4	0	14	0	0
16	23 Isplacena otpremnina zapošljenom za cijim je radom prestala potreba	1290	632	244	32	331	464	10	53	0	153	2	1
17	25 Navršeni 65 godina života i 15 godina staža osiguranja	3	1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0
18	26 Ako je došlo do gubitka radne	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	sposobnosti koji je utvrđen na zakonom propisan način												
19	29 Ako zapošljeni odsustvuje sa rada duže od 6 meseci zbog izrecene mere bezbednosti, vaspitne ili zaštitne mere	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
20	30 Isteka rada na određeno vreme u svojstvu pripravnika	879	533	1	0	2	58	0	33	0	765	20	0
21	31 Stečaj preduzeca	1017	471	229	43	299	347	10	25	0	62	2	0
22	32 Likvidacija preduzeca	141	76	16	2	33	61	2	8	0	18	1	0
23	33 Prestanak rada poslodavca	232	117	43	9	61	87	1	8	0	22	1	0
24	34 Ako se zapošljeni ne vrati na rad u roku od 30 dana od dana povratka sa rada iz inostranstva, vojske ili po prestanku funkcije	2	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
25	35 Istek rada na određeno vreme	12811	7075	1916	386	2871	4303	52	406	10	2791	73	3
26	36 Istek radnog angažovanja nezapošljenog lica	514	270	74	21	118	169	4	16	0	109	3	0
27	38 Zbog zdravstvenog stanja zapošljenog ili članova njegove porodice	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
28	39 Zbog prestanka rada u inostranstvu	2	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
29	40 Zbog prestanka rada ostvarenog po drugom osnovu	29	10	6	1	7	10	1	0	0	3	1	0
30	41 Zbog prestanka rada u stranim i drugim predstavništvima	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
31	42 Ostali razlozi utvrđeni zakonom ili kolektivnim ugovorom	807	363	169	21	197	262	4	19	0	130	5	0
32	UKUPNO 1. sa stažom	19880	10617	3031	589	4472	6541	96	627	10	4391	119	4
34	UKUPNO SVEGA=	38629	20002	7058	777	7313	12733	181	981	14	9341	220	11

Novoprijavljeni po opštinama, polu i stepenima obrazovanja
– u 2013. godini –

(Tab. 26.)

Opština	Ukupno	žena	I	I ž	II	II ž	III	II Iž	IV	IV ž	V	Vž	VI-1	VI-1 ž	VI-2	VI-2 ž	VII-1	VII-1 ž	VII-2	VII-2 ž	VIII	VIII ž
Andrijevića	335	157	85	42	1	0	75	31	116	56	4	1	6	2	0	0	48	25	0	0	0	0
Berane	2217	1000	426	168	17	7	362	132	874	405	8	2	44	21	0	0	477	259	9	6	0	0
Budva	1062	619	160	79	27	15	187	91	398	232	4	2	54	38	0	0	215	153	16	9	1	0
Bijelo Polje	3051	1389	586	211	40	12	742	263	951	477	24	4	73	38	0	0	627	378	7	6	1	0
Bar	2650	1455	561	295	74	46	510	226	738	418	13	0	75	42	1	1	650	413	28	14	0	0
Cetinje	1393	724	335	168	43	31	234	92	489	246	3	0	34	23	0	0	250	161	5	3	0	0
Danilovgrad	1333	674	262	110	10	8	298	113	491	274	9	0	18	14	0	0	241	153	3	2	1	0
H. Novi	2035	1141	213	101	124	84	483	226	631	350	11	0	90	45	0	0	471	326	11	9	1	0
Kotor	957	559	69	28	22	14	184	87	322	161	2	0	55	27	0	0	297	238	6	4	0	0
Kolašin	473	231	85	36	11	9	118	51	145	65	2	0	9	5	0	0	102	64	1	1	0	0
Mojkovac	601	292	72	33	11	3	186	76	175	89	4	2	19	6	0	0	134	83	0	0	0	0
Nikšić	4338	2232	497	219	94	51	884	344	1502	755	15	1	113	82	2	0	1199	764	29	16	3	0
Podgorica	11288	6197	1927	923	179	125	1648	691	3985	2212	57	11	232	149	3	1	3179	2031	76	53	2	1
Plav	520	242	138	76	4	2	65	19	170	83	4	0	11	6	0	0	126	55	2	1	0	0
Plužine	202	85	29	14	0	0	78	30	56	19	1	0	3	2	0	0	35	20	0	0	0	0
Pljevlja	1919	903	308	128	50	20	449	144	643	335	10	1	44	28	8	4	400	238	7	5	0	0
Rožaje	2119	998	900	472	2	0	410	117	394	202	3	0	43	23	0	0	362	180	5	4	0	0
Šavnik	89	43	15	6	1	0	12	2	41	22	0	0	4	4	0	0	16	9	0	0	0	0
Tivat	916	498	112	59	37	27	200	80	306	169	6	2	30	14	0	0	221	145	3	2	1	0
Ulcinj	900	467	244	129	28	10	148	60	201	114	1	0	21	13	0	0	244	132	12	8	1	1
Žabljak	231	96	34	11	2	1	40	12	105	39	0	0	3	1	0	0	47	32	0	0	0	0
UKUPNO	38629	20002	7058	3308	777	465	7313	2887	12733	6723	181	26	981	583	14	6	9341	5859	220	143	11	2

Pregled slobodnih radnih mjesta po djelatnostima i vrsti radnog odnosa:

(Tab. 27.)

DJELATNOST	Ukupno:	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Određeno	Pripravnik	Pripravnik volonter	Dopunski rad	Privremeni poslovi	Sezonski poslovi	Privrem.radno ang.	Invalidi
A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2017	1579	438	19	145	6	0	0	0	1843	4	0
B.Rudarstvo	266	178	88	15	129	19	0	1	0	102	0	0
C.Prerađivačka industrija	1779	1110	669	167	1321	15	0	2	0	273	1	0
D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	85	34	51	6	56	2	0	0	0	21	0	0
E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	693	222	471	31	574	35	2	0	0	40	11	0
F.Građevinarstvo	4988	3313	1675	653	2960	39	0	1	0	1329	6	0
G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	6500	4271	2229	705	4213	113	1	7	2	1454	4	1
H.Saobraćaj i skladištenje	1827	458	1369	371	899	96	1	0	0	459	1	0
I.Usluge smještaja i ishrane	8937	4713	4224	350	2420	31	2	6	2	6121	5	0
J.Informisanje i komunikacije	614	250	364	182	375	23	0	0	0	33	1	0
K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	570	84	486	52	476	34	0	0	0	8	0	0
L.Poslovanje nekretninama	350	283	67	76	171	2	0	0	2	99	0	0
M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	1708	986	722	232	1131	84	1	0	0	260	0	0
N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2618	2349	269	124	1380	27	0	0	0	1087	0	0
O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	1529	299	1230	855	377	272	0	0	0	24	0	1
P.Obrazovanje	1407	147	1260	43	1303	56	0	0	0	4	1	0
Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	673	182	491	88	518	31	1	4	0	31	0	0
R.Umjetnost,zabava i rekreacija	697	421	276	68	376	24	0	2	0	227	0	0
S.Ostale uslužne djelatnosti	600	408	192	80	389	7	0	0	0	118	1	5
T.Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	9	6	3	3	4	0	0	0	0	2	0	0
U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	2	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO CRNA GORA=	37869	21294	16575	4122	19217	916	8	23	6	13535	35	7

Oglašena slobodna radna mjesta
- po opštinama -

(Tab. 28.)

Rb	Opština	1.1-31.12.2012.		1.1-31.12.2013.		Nom. Razlika (5-3)	Indeks (5:3)
		Broj prijava o SRM	Broj SRB	Broj prijava o SRM	Broj SRB		
	1	2	3	4	5	6	7
1	Andrijevića	68	75	32	33	-36	47.06
2	Bar	1894	3344	1484	2811	-410	78.35
3	Berane	478	601	219	302	-259	45.82
4	Bijelo Polje	1081	1401	466	762	-615	43.11
5	Budva	3981	10477	3449	8815	-532	86.64
6	Cetinje	498	688	318	432	-180	63.86
7	Danilovgrad	366	560	295	549	-71	80.60
8	Herceg Novi	2829	4322	3095	4648	266	109.40
9	Kolašin	142	177	61	81	-81	42.96
10	Kotor	1448	2347	1389	2057	-59	95.93
11	Mojkovac	152	207	105	156	-47	69.08
12	Nikšić	1153	1961	724	1230	-429	62.79
13	Plav	114	146	136	279	22	119.30
14	Pljavlja	542	769	329	589	-213	60.70
15	Plužine	54	67	19	20	-35	35.19
16	Podgorica	7359	13928	5109	10786	-2250	69.43
17	Rožaje	320	430	196	354	-124	61.25
18	Šavnik	47	47	18	18	-29	38.30
19	Tivat	1199	2070	1221	2090	22	101.83
20	Ulcinj	740	1523	693	1637	-47	93.65
21	Žabljak	127	183	131	220	4	103.15
22	Crna Gora	24592	45323	19489	37869	-5103	79.25

Slobodna radna mjesta
- prema djelatnostima -

(Tab.29.)

Rb	Djelatnost	1.1-31.12.2010.		1.1-31.12.2011.		Odnosi 4:2	
		OSRM	%	OSRM	%	Nom.raz.	Indeks
	1	2	3	4	5	6	7
1	A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2007	4.43	2017	5.33	10	100.50
2	B.Rudarstvo	541	1.19	266	0.70	-275	49.17
3	C.Prerađivačka industrija	2189	4.83	1779	4.70	-410	81.27
4	D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	35	0.08	85	0.22	50	242.86
5	E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	578	1.28	693	1.83	115	119.90
6	F.Građevinarstvo	4728	10.43	4988	13.17	260	105.50
7	G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	6875	15.17	6500	17.16	-375	94.55
8	H.Saobraćaj i skladištenje	1926	4.25	1827	4.82	-99	94.86
9	I.Usluge smještaja i ishrane	9393	20.72	8937	23.60	-456	95.15
10	J.Informisanje i komunikacije	932	2.06	614	1.62	-318	65.88
11	K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	906	2.00	570	1.51	-336	62.91
12	L.Poslovanje nekretninama	360	0.79	350	0.92	-10	97.22
13	M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	2000	4.41	1708	4.51	-292	85.40
14	N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2449	5.40	2618	6.91	169	106.90
15	O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	1852	4.09	1529	4.04	-323	82.56
16	P.Obrazovanje	4892	10.79	1407	3.72	-3485	28.76
17	Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	1074	2.37	673	1.78	-401	62.66
18	R.Umjetnost, zabava i rekreacija	2190	4.83	697	1.84	-1493	31.83
19	S.Ostale uslužne djelatnosti	470	1.04	600	1.58	130	127.66
20	T.Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	16	0.04	9	0.02	-7	56.25
21	U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	0	0.00	2	0.01	2	-
22	UKUPNO CRNA GORA=	45323	100	37869	100	-7454	83.55

Pregled zapošljavanja prema opštinama i stepenima stručne spreme

(Tab. 30.)

Opština	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI1	VI2	VII1	VII2	VIII
ANDRIJEVICA	9	0	0	1	3	0	0	0	5	0	0
BAR	1057	360	79	215	299	2	22	0	79	0	1
BERANE	75	21	0	4	27	0	5	0	17	1	0
BIJELO POLJE	424	98	6	89	111	3	20	0	96	1	0
BUDVA	1303	379	196	215	400	3	22	0	85	3	0
CETINJE	189	37	2	15	41	0	4	0	89	0	1
DANILOVGRAD	122	54	1	24	27	0	0	0	16	0	0
HERCEG NOVI	3232	599	1374	506	456	13	48	1	226	9	0
KOLAŠIN	23	3	1	3	12	0	0	0	4	0	0
KOTOR	832	161	184	161	198	4	19	0	104	1	0
MOJKOVAC	78	2	0	13	26	0	4	0	33	0	0
NIKŠIĆ	448	95	4	76	168	1	9	0	94	1	0
PLAV	19	1	0	4	7	0	0	0	7	0	0
PLJEVLJA	305	46	8	84	86	1	9	0	71	0	0
PLUŽINE	7	2	0	1	2	0	1	0	1	0	0
PODGORICA	4862	1350	58	557	1534	25	101	1	1185	49	2
ROŽAJE	86	29	0	6	8	1	9	0	32	1	0
ŠAVNIK	5	0	0	0	3	0	2	0	0	0	0
TIVAT	884	325	70	151	241	3	14	0	78	2	0
ULCINJ	621	149	62	201	121	1	7	0	77	3	0
ŽABLJAK	65	14	5	8	27	0	2	0	9	0	0
UKUPNO	14646	3725	2050	2334	3797	57	298	2	2308	71	4

Pregled zapošljavanja prema djelatnostima i stepenima stručne spreme

(Tab. 31.)

Djelatnost	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI1	VI2	VII1	VII2	VIII
A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1063	696	41	136	158	1	2	0	29	0	0
B.Rudarstvo	82	12	3	23	24	1	2	0	17	0	0
C.Prerađivačka industrija	710	214	99	159	170	2	7	0	59	0	0
D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	51	2	1	6	11	0	1	0	23	7	0
E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	384	141	13	75	95	2	8	0	50	0	0
F.Građevinarstvo	1050	527	176	135	119	2	6	0	82	3	0
G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	2934	558	451	600	968	10	49	0	289	9	0
H.Saobraćaj i skladištenje	1040	189	32	174	503	8	21	1	110	1	1
I.Usluge smještaja i ishrane	3274	860	788	702	750	11	28	0	133	2	0
J.Informisanje i komunikacije	298	61	3	17	84	0	8	0	125	0	0
K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	405	11	8	11	138	1	34	0	196	6	0
L.Poslovanje nekretninama	92	21	38	8	11	0	2	0	12	0	0
M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	774	173	199	68	102	2	15	1	210	3	1
N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	425	86	67	57	128	1	12	0	74	0	0
O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	459	8	7	38	74	12	19	0	294	6	1
P.Obrazovanje	482	17	5	17	60	3	52	0	318	9	1
Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	468	25	36	26	197	0	22	0	155	7	0
R.Umjetnost,zabava i rekreacija	368	76	60	28	120	1	4	0	63	16	0
S.Ostale uslužne djelatnosti	284	48	23	54	82	0	6	0	69	2	0
T.Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
UKUPNO CRNA GORA=	14646	3725	2050	2334	3797	57	298	2	2308	71	4

Stručno osposbljavanje lica sa stečnim visokim obrazovanjem
2012/13.

(Tab. 30.)

	OPŠTINA	BROJ
1	Andrijevica	6
2	Bar	159
3	Berane	128
4	Bijelo Polje	214
5	Budva	102
6	Cetinje	129
7	Danilovgrad	55
8	Herceg Novi	142
9	Kolašin	31
10	Kotor	104
11	Mojkovac	34
12	Nikšić	595
13	Plav	31
14	Pljevlja	123
15	Plužine	9
16	Podgorica	1839
17	Rožaje	98
18	Šavnik	5
19	Tivat	59
20	Ulcinj	66
21	Žabljak	16
	Ukupno:	3945

**Dozvole za zapošljavanje i rad stranaca
po područnim jedinicama i biroima rada**
- uporedni podaci za 2012. i 2013. godinu -

(Tab. 32.)

Rb	Područna jedinica – biro rada	1.1-31.12. 2012.	%	1.1-31.12. 2013.	%	Odnosi 4:2	
						Nom. razlika	Index
						6	7
1	2	3	4	5	6	7	
1	Podgorica	5467	26.4	5535	24.60	68	101.24
2	Cetinje	183	0.88	122	0.54	-61	66.67
3	Danilovgrad	207	1	214	0.95	7	103.38
4	Kolašin	43	0.21	43	0.19	0	100.00
5	PJ Podgorica	5900	28.49	5914	26.29	14	100.24
6	Berane	92	0.44	101	0.45	9	109.78
7	Andrijevica	6	0.03	7	0.03	1	116.67
8	Plav	61	0.29	112	0.50	51	183.61
9	Rožaje	78	0.38	94	0.42	16	120.51
10	PJ Berane	237	1.14	314	1.40	77	132.49
11	Herceg Novi	2763	13.34	3034	13.49	271	109.81
12	Kotor	1104	5.33	1565	6.96	461	141.76
13	Tivat	1366	6.6	1234	5.48	-132	90.34
14	PJ Herceg Novi	5233	25.27	5833	25.93	600	111.47
15	Nikšić	579	2.8	482	2.14	-97	83.25
16	Šavnik	0	0	0	0.00	0	-
17	Plužine	0	0	0	0.00	0	-
18	PJ Nikšić	579	2.8	482	2.14	-97	83.25
19	Pljevlja	84	0.41	121	0.54	37	144.05
20	Žabljak	7	0.03	0	0.00	-7	0.00
21	PJ Pljevlja	91	0.44	121	0.54	30	132.97
22	Bijelo Polje	165	0.8	221	0.98	56	133.94
23	Mojkovac	0	0	0	0.00	0	-
24	PJ Bijelo Polje	165	0.8	221	0.98	56	133.94
25	Bar	2198	10.61	2682	11.92	484	122.02
26	Budva	5804	28.02	6178	27.46	374	106.44
27	Ulcinj	505	2.44	753	3.35	248	149.11
28	PJ Bar	8507	41.07	9613	42.73	1106	113.00
29	Σ CRNA GORA	20712	100	22498	100.00	1786	108.62

Pregled izdatih dozvola za rad i zapošljavanje stranaca prema djelatnostima i opštinama

(Tab. 33.)

DJELATNOST	BR	BD	UL	BA	AN	PL	RŽ	BP	MK	NK	PŽ	SV	ŽB	PV	PG	KL	DG	CT	HN	TV	KO	Ukupno
A.Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	17	8	0	0	0	0	0	25	0	1	0	0	0	3	809	1	0	0	23	0	6	893
B.Rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	0	0	0	2	49	0	0	0	1	5	30	102
C.Prerađivačka industrija	146	153	72	27	0	0	14	34	0	65	0	0	0	15	158	5	51	12	234	84	51	1121
D.Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	5	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	20	1	0	0	1	26	0	60
E.Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	3	92	10	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	7	2	0	6	0	3	4	129
F.Građevinarstvo	407	1048	109	3	0	76	32	44	0	113	0	0	0	19	1633	10	60	8	419	507	136	4624
G.Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	491	781	101	16	0	4	18	49	0	137	0	0	0	23	841	2	8	26	543	167	251	3458
H.Saobraćaj i skladištenje	37	179	5	6	0	0	5	3	0	20	0	0	0	1	141	0	1	5	91	62	21	577
I.Usluge smještaja i ishrane	627	2413	372	5	0	7	18	8	0	18	0	0	0	40	179	7	13	10	680	372	448	5217
J.Informisanje i komunikacije	65	61	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	205	1	3	0	36	15	5	394
K.Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	83	0	0	0	9	1	10	114
L.Poslovanje nekretninama	181	217	19	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	45	4	2	27	124	52	49	722
M.Stručne, naučne, inovacione i tehničke djelatnosti	156	396	12	1	0	0	0	22	0	32	0	0	0	1	425	1	20	10	416	117	82	1691
N.Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	173	305	10	1	0	0	0	2	0	9	0	0	0	0	256	3	5	11	153	48	51	1027
O.Državna uprava i odbrana; Obavezno socijalno osiguranje	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	3	0	0	8
P.Obrazovanje	10	22	2	3	0	0	0	2	0	5	0	0	0	0	18	0	0	0	7	14	0	83
Q.Zdravstvena i socijalna zaštita	19	36	5	0	0	0	0	3	0	12	0	0	0	1	65	0	0	2	54	2	16	215
R.Umjetnost,zabava i rekreacija	49	202	4	2	0	3	1	0	0	1	0	0	0	9	114	0	1	4	48	20	29	487
S.Ostale uslužne djelatnosti	74	136	1	0	0	0	0	4	0	1	0	0	0	2	56	1	2	0	28	21	24	350
T.Djelatnost domaćinstva kao poslodavca; Djelatnost domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	14	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	21
U.Djelatnost eksteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
UKUPNO PO DJELATNOSTIMA	2476	6062	723	64	0	90	90	197	0	442	0	0	0	116	5110	38	166	121	2870	1516	1213	21294
Lične radne dozvole	206	116	30	37	7	22	4	24	0	40	0	0	0	5	425	5	48	1	164	49	21	1204
UKUPNO SVE DOZVOLE	2682	6178	753	101	7	112	94	221	0	482	0	0	0	121	5535	43	214	122	3034	1565	1234	22498

Pregled izdatih dozvola za rad i zapošljavanje stranaca prema vrstama radne dozvole i opštinama
(Tab. 34.)

DJELATNOST	BR	BD	UL	BA	AN	PL	RŽ	BP	MK	NK	PŽ	ŠV	ŽB	PV	PG	KL	DG	CT	HN	TV	KO	Ukupno
Dozvola za rad za kretanje lica unutar stranog privrednog društva	19	46	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	1	22	0	0	0	0	30	3	125
Dozvola za rad za prekogranične usluge	2	84	0	0	0	0	1	17	0	33	0	0	0	0	539	0	7	0	24	53	42	802
Dozvola za sezonsko zapošljavanje	763	3116	436	15	0	30	24	32	0	91	0	0	0	18	1660	0	22	30	978	413	339	7967
Dozvola za zapošljavanje	1692	2816	287	49	0	60	65	148	0	314	0	0	0	97	2889	38	137	91	1868	1020	829	12400
Licna radna dozvola lica kojem je odobrena dodatna zaštita	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3
Licna radna dozvola lica kojem je priznat status izbjeglice	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Licna radna dozvola raseljenog lica	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	1	6
Licna radna dozvola stranca sa stalnim nastanjenjem	205	116	30	37	7	22	4	23	0	39	0	0	0	3	421	5	48	1	163	49	20	1193
UKUPNO	2682	6178	753	101	7	112	94	221	0	482	0	0	0	121	5535	43	214	122	3034	1565	1234	22498

Pregled izdatih dozvola za rad i zapošljavanje stranaca prema vrstama radne dozvole i opštinama
(Tab. 35.)

DJELATNOST	BR	BD	UL	BA	AN	PL	RŽ	BP	MK	NK	PŽ	ŠV	ŽB	PV	PG	KL	DG	CT	HN	TV	KO	Ukupno
SRBIJA	961	3245	162	52	5	22	52	138	0	160	0	0	0	44	2454	22	90	40	1103	667	668	9885
BOSNA I HERCEGOVINA	299	1219	38	9	1	79	1	29	0	181	0	0	0	46	1221	3	48	37	979	351	202	4743
RUSKA FEDERACIJA	899	888	34	4	0	1	0	1	0	16	0	0	0	1	293	12	21	24	540	174	177	3085
MAKEDONIJA	91	224	98	4	0	0	6	9	0	27	0	0	0	3	748	0	27	7	119	48	87	1498
KOSOVO	131	128	307	21	0	3	17	16	0	18	0	0	0	9	88	0	3	2	36	35	6	820
UKRAJINA	103	130	4	0	0	0	0	2	0	13	0	0	0	6	47	3	3	3	74	15	10	413
ALBANIJA	17	6	50	0	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	157	0	10	0	1	68	5	319
HRVATSKA	33	50	5	1	0	0	0	1	0	23	0	0	0	2	97	1	3	0	44	40	18	318
KINA	15	11	30	4	0	1	13	10	0	19	0	0	0	3	44	0	1	2	5	1	2	161
ITALIJA	3	21	5	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	66	0	5	0	8	7	3	124
BJELORUSIJA	31	41	0	0	0	0	0	3	0	3	0	0	0	0	17	0	1	1	5	12	3	117
VELIKA BRITANIJA	4	12	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	10	0	0	0	19	42	11	101
OSTALE DRŽAVE	95	203	19	5	0	3	4	11	0	14	0	0	0	7	293	2	2	6	101	105	42	912
UKUPNO	2682	6178	753	101	7	112	94	221	0	482	0	0	0	121	5535	43	214	122	3034	1565	1234	22498

**Učesnici programa obrazovanja i osposobljavanja i
programa osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu po
opštinama**

(Tab.36.)

R/b	Opština	Programi obraz. i osposobljavanja i programi osposob. za rad na konkretnom radnom mjestu	Programi osposobljavanja za rad na konkretnom radnom mjestu	Programi obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije	Programi obrazovanja za sticanje znanja i vještina	Programi obrazovanja i osposobljavanja
	1	2 (3+6)	3	4	5	6(4+5)
1	Podgorica	102	0	39	63	102
2	Cetinje	25	0	0	25	25
3	Danilovgrad	36	0	1	35	36
4	Kolašin	0	0	0	0	0
5	Ukupno(1+2+3+4)	163	0	40	123	163
6	Berane	44	25	3	16	19
7	Andrijevica	0	0	0	0	0
8	Plav	0	0	0	0	0
9	Rožaje	8	1	0	7	7
10	Ukupno(6+7+8+9)	52	26	3	23	26
11	Bijelo Polje	79	27	22	30	52
12	Mojkovac	15	0	5	10	15
13	Ukupno(11+12)	94	27	27	40	67
14	Prijevlja	29	5	20	4	24
15	Žabljak	0	0	0	0	0
16	Ukupno(14+15)	29	5	20	4	24
17	Nikšić	85	0	15	70	85
18	Plužine	0	0	0	0	0
19	Šavnik	0	0	0	0	0
20	Ukupno(17+18+19)	85	0	15	70	85
21	Bar	36	4	5	27	32
22	Budva	0	0	0	0	0
23	Ulcinj	2	2	0	0	0
24	Ukupno(21+22+23)	38	6	5	27	32
25	Herceg Novi	71	1	7	63	70
26	Kotor	0	0	0	0	0
27	Tivat	68	0	20	48	68
28	Ukupno(25+26+27)	139	1	27	111	138
29	UKUPNO	600	65	137	398	535

Pregled učesnika programa stručna praksa za srednjoškorce

(Tab. 37)

R/b	Područna jedinica/ biro rada	Učesnici programa III nivoa obrazovanja	Učesnici programa IV nivoa obrazovanja	Učesnici programa stimulisanja prvog zapošljavanja
	1	2	3	4(2+3)
1	Bar	2	6	8
2	Budva	0	0	0
3	Ulcinj	0	0	0
4	UKUPNO (1+2+3)	2	6	8
5	Berane	5	41	46
6	Andrijevica	1	3	4
7	Plav	1	3	4
8	Rožaje	3	9	12
9	UKUPNO (5+6+7+8)	10	56	66
10	Bijelo Polje	18	37	55
11	Mojkovac	3	6	9
12	UKUPNO (10+11)	21	43	64
13	Nikšić	7	22	29
14	Plužine	0	0	0
15	Šavnik	0	4	4
16	UKUPNO (13+14+15)	7	26	33
17	Pljevlja	12	0	12
18	Žabljak	1	1	2
19	UKUPNO (17+18)	13	1	14
20	Podgorica	8	74	82
21	Danilovgrad	5	17	17
22	Cetinje	1	1	2
23	Kolašin	0	0	0
24	UKUPNO (20+21+22+23)	14	87	101
25	Herceg Novi	2	8	10
26	Kotor	0	0	0
27	Tivat	1	3	4
28	UKUPNO (25+26+27)	3	11	14
29	UKUPNO (4+9+12+16+19+24+28)	70	230	300

Javni radovi

(Tab. 38)

R/b	Biro rada	Učesnici javnih radova	Neka bude čisto	Asistencija u nastavi	Asistencija u kući, centru, udruženju	Njega starih lica	Ostali socio - ekonomski programi javnih radova socijalne zaštite
	1	2(3+4+5+6+7)	3	4	5	6	7
1	Bar	40	6	10	3	3	18
2	Budva	5	5	0	0	0	0
3	Ulcinj	12	6	1	5	0	0
4	UKUPNO	57	17	11	8	3	18
5	Berane	70	4	6	15	5	40
6	Andrijevica	13	2	0	0	4	7
7	Plav	23	3	0	2	3	15
8	Rožaje	33	3	7	0	4	19
9	UKUPNO	139	12	13	17	16	81
10	Bijelo Polje	175	5	38	16	9	107
11	Mojkovac	37	3	0	7	0	27
12	UKUPNO	212	8	38	23	9	134
13	Nikšić	99	8	51	27	3	10
14	Plužine	3	2	0	0	0	1
15	Šavnik	4	2	2	0	0	0
16	UKUPNO	106	12	53	27	3	11
17	Pljevlja	115	4	20	8	2	81
18	Žabljak	16	4	2	6	0	4
19	UKUPNO	131	8	22	14	2	85
20	Podgorica	237	8	87	29	10	103
21	Danilovgrad	19	3	2	0	6	8
22	Cetinje	26	7	3	2	5	9
23	Kolašin	14	6	0	2	0	6
24	UKUPNO	296	24	92	33	21	126
25	Herceg Novi	39	4	8	14	2	11
26	Kotor	19	6	0	0	0	13
27	Tivat	14	6	2	0	0	6
28	UKUPNO	72	16	10	14	2	30
29	UKUPNO	1013	97	239	136	56	485

Pregled odobrenih kredita po djelatnostima

(Tab. 39)

RB	Djelatnost	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (€)
1	Industrija i rudarstvo	3	5	25.000
2	Poljoprivreda i ribarstvo	26	28	140.000
3	Šumarstvo	0	0	0
4	Građevinarstvo	4	5	25.000
5	Saobraćaj i veze	6	9	45.000
6	Trgovina	12	13	65.000
7	Ugostiteljstvo i turizam	5	7	35.000
8	Zanatstvo i lične usluge	10	11	55.000
9	Finans.tehn.i posl. usluge	3	3	15.000
10	Obrazov., nauka, kultura i infor.	0	0	0
11	Zdravstvena i socijalna zaštita	3	6	30.000
	UKUPNO:	72	87	435.000

Odobreni krediti po opštinama

(Tab. 40)

	Opština	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (€)
1	Berane	7	10	50.000
2	Andrijevica	1	1	5.000
3	Plav	0	0	0
4	Rožaje	1	3	15.000
5	Pljevlja	7	7	35.000
6	Žabljak	1	1	5.000
7	Nikšić	17	18	90.000
8	Šavnik	1	1	5.000
9	Plužine	0	0	0
10	Bijelo Polje	10	13	65.000
11	Mojkovac	2	2	10.000
12	Kolašin	0	0	0
13	Cetinje	1	1	5.000
I	Suma	48	57	285.000
14	Podgorica	9	14	70.000
15	Danilovgrad	3	3	15.000
16	Bar	4	4	20.000
17	Ulcinj	1	1	5.000
18	Budva	1	1	5.000
19	Herceg Novi	3	3	15.000
20	Tivat	2	3	15.000
21	Kotor	1	1	5.000
II	Suma	24	30	150.000
	UKUPNO (I+II):	72	87	435.000

Pregled odobrenih kredita po statusu

(Tab. 41.)

RB	Djelatnost	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (€)
I	Nezaposleni	51	56	280.000
	Žene	22	25	125.000
	Muškarci	29	31	155.000
II	Preduzetnici	4	5	25.000
III	Pravna lica	17	26	130.000
	Ukupno (I+II+III):	72	87	435.000

Isfinansirani krediti po opštinama

(Tab. 42.)

	Opština	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (€)
1	Berane	7	10	50.000
2	Andrijevisa	1	1	5.000
3	Plav			
4	Rožaje	1	3	15.000
5	Pljevlja	7	7	35.000
6	Žabljak	1	1	5.000
7	Nikšić	18	19	95.000
8	Šavnik	1	1	5.000
9	Plužine			
10	Bijelo Polje	10	13	65.000
11	Mojkovac	2	2	10.000
12	Kolašin			
13	Cetinje	1	1	5.000
I	Suma	49	58	290.000
14	Podgorica	10	15	75.000
15	Danilovgrad	3	3	15.000
16	Bar	4	4	20.000
17	Ulcinj	2	3	15.000
18	Budva	1	1	5.000
19	Herceg Novi	3	3	15.000
20	Tivat	2	3	15.000
21	Kotor	1	1	5.000
II	Suma	26	33	165.000
	Ukupno (I+II):	75	91	455.000

Pregled isfinansiranih kredita po statusu

(Tab. 43.)

Rb	Djelatnost	Br. kredita	Br. radnika	Sredstva (€)
I	Nezaposleni	52	57	285.000
	<i>Žene</i>	23	26	130.000
	<i>Muškarci</i>	29	31	155.000
II	Preduzetnici	4	5	25.000
III	Pravna lica	19	29	145.000
	Ukupno (I+II+III):	20	27	455.000

./.